

ΕΤΟΣ Α΄.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1879.

ΦΥΛΛ 7.

Συνδρομὴ ἑτησία καὶ προπληρωτέα Φράγκα 20.
Ἐν τῷ ἑσωτερικῷ προστίθενται τὰ ταχυδρομ. τέλη.

Αἰτήσεις γίνονται: *Club littéraire Serapeum
bureau du journal. — Alexandrie*

ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΕΙΛΟΥ

ΟΛΟΙΠΟΡΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΧΙΘ

CAMILLE JANSSEN

Μετάφρ. ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Γ. Κ. Κωνστατινίδου)

[Συνέχεια ἴδε προηγ. ἀριθ.]

Τὰ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Νείλου ἐρείπια τῶν Θηβῶν εἰσὶ πολλὰ τὸν ἀριθμὸν, ὧν τὰ κυριώτερα τὸ Μεδινὲ-Ἀβού, τὸ Ραμφεῖον καὶ Κουρνάχ.

Δὲν ἀναλαμβάνομεν τὴν λεπτομερῆ περιγραφὴν τῶν ναῶν τούτων καὶ ἀνακτόρων, καθότι τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι ἐπανάληψις τῶν ἐν διαφόροις περιγραφαῖς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐκτιθεμένων. Ἐν μόνον βλέμμα, ἐπιτραπήτῳ ἡμῖν νὰ ρίψωμεν ἐπὶ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ραμφῆ ἢ Σεσώστριδος, ὅπερ ἐκόσμηε τὸν περίβολον τοῦ Ραμφεῖου καὶ οὔτινος λείψανα σώζονται ἔτι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Τὸ κολοσσαῖον

τοῦτο ἄγαλμα, μονόλιθος ἐξ ἐρυθροῦ τῆς Συένης γρανίτου, παρίστα καθήμενον τὸν μέγα βασιλέα, ἔχον ὕψος ἑνδεκα περίπου μέτρων καὶ βάρος ἑνὸς ἑκατομμυρίου κιλογράμμων.

Ἐποῖαι καὶ ὁπόσαι ἄρα γε κατεβλήθησαν προσπάθειαι ὅπως ὁ γιγαντιαῖος οὗτος μονόλιθος μετενεχθῆ ἀπὸ Συένης εἰς Θήβας.

Ἡμεῖς σήμερον ἐξιστάμεθα ἐνώπιον τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἐγειρομένων ἀγαλμάτων, ἀλλὰ πόσον ἄρα γε τὰ ἔργα ἡμῶν ἀπέχουσι τῶν τοιούτου εἶδους ἔργων τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων!

Διερχόμενός τις τὴν πεδιάδα τὴν διαχωρίζουσαν τὸν Νεῖλον ἀπὸ τοῦ Ῥαμφεῖου ἴσταται μετὰ θάμβους καὶ συγκινήσεως ἐνώπιον τῶν δύο κολοσσῶν, οἵτινες τοσούτῳ περίφημοι κατέστησαν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἱστορίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα Κολοσσοῖ τοῦ Μέμνονος.

Τὰ δύο ταῦτα ἀγάλματα παριστῶσι τὸν αὐτὸν βασιλέα, Ἀμενόριδα τὸν τρίτον, ὅστις ἀνήγειρεν αὐτὰ κατὰ τῷ 1680 π. χ.

Ἴχουσι ὕψος εἴκοσι μέτρων συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ βάθρου, ἔχοντος ὕψος τεσσά-

ρων μέτρων και 30 εκατοστῶν. Ὁ βασιλεὺς φαίνεται καθήμενος, ἔχων τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν γονάτων και σύννους.

Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Champollion ἀνάγνωσιν τῶν ἐπὶ τῶν θάσεων τῶν ἀγαλμάτων ἱερογλυφικῶν, οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία ἐπὶ τῆς ταυτότητος τοῦ ἡγεμόνος, ὃν οἱ κολοσσοὶ οὗτοι παρίστανον. Ἡ μετάφρασις τῶν ἱερογλυφικῶν ἔχει ὡς ἑξῆς. « Ὁ Ἀνώτατος Κύριος τῆς ἄνω και κάτω ἐπικρατείας, (τῆς ἄνω και κάτω Αἰγύπτου) ὁ ἀναμορφωτῆς τῶν ἡθῶν, ὁ κρατῶν ἐν εἰρήνῃ τὸν κόσμον, ὁ διὰ τῆς ἰσχύος του καταβαλὼν τοὺς βαρβάρους, ὁ βασιλεὺς Ἡλῖος, κύριος τῆς ἀληθείας, υἱὸς τοῦ Ἡλίου, Ἀμένοφις, ὁ ἀγαπητὸς τοῦ Ἀμμῶν— Ῥά βασιλεύς τῶν Θεῶν »

Εἶναι πιθανὸν ὅτι τὰ δύο ταῦτα κολοσσαῖα ἀγάλματα, ὅμοια καθόλου πρὸς τὰ τοῦ Λουξῶρ, ἐκόσμου τὰ προπύλαια τῶν ἀνακτόρων, ἅτινα ὁ Ἀμένοφις ἀνίδρυσεν ἐπὶ τοῦ μέρους τούτου και τῶν ὁμοίων εἰς τὰ τελευταῖα λείψανα.

Ὁ πρὸς βորρᾶν κείμενος κολοσσὸς ἦτο πρόπαντων περίφημος ἐν τῇ ἀρχαιότητι, ὑπὸ τὸ ὄνομα, ἀγαλμα τοῦ Μέμνονος, διότι περὶ τὴν αὐτὴν ἀνέπεμπεν ἀρμονικοὺς ἤχους οἵτινες ἐξελαμβάνοντο ὡς χρησμοί. Ὁ λόγος δὲ ὃν οἱ Ἕλληνες ἔδωκαν εἰς τὸν κολοσσὸν τοῦτον τὸ ὄνομα τοῦ Μέμνονος δὲν εἶναι εἰσέτι γνωστὸς μετὰ βεβαιότητος, τὸ φαινόμενον ὅμως τοῦτο ὅπερ ἐπανελαμβάνετο καθ' ἐκάστην ἐξηγεῖται φυσικώτατα, διότι ὁ Μέμνων υἱὸς τῆς Αὐγῆς προσηγόρευε τὴν μητέρα του ἅμα τῇ ἐμφανίσει αὐτῆς ἐν τῷ ὀρίζοντι. Δὲν ὑπάρχει βεβαίως ἀμφιβολία ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ φαινομένου τούτου ἐν τῇ κοιλάδι τῶν Θηβῶν ἐνθα πληθος περιέργων συνέρρεον. Ὁ κολοσσὸς οὗτος φέρει ἀθηντικὰς ἐπ' αὐτοῦ ἀποδείξεις ἀφεισίας αὐτῷ ὑπὸ περιηγητῶν, οἵτινες ὑπῆρξαν αὐτῆκοοι μάρτυρες τῶν ἐκπεμπομένων ἤχων. Φέρει τῷ ὄντι, 72 ἐπιγραφὰς Λατινιστὶ και Ἑλληνιστὶ κεχαραγμένας ἐπ' αὐτοῦ ὑπὸ περιηγητῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἐπ' αὐτοῦ, ἀναγινώσκειται, τὸ ὄνομα τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ ὡς και τῆς συζύγου

τοῦ Σαβίνης, ἐλθούσης μετ' αὐτοῦ ἐκ Ῥώμης μετὰ πολυαριθμοῦ συνοδείας τῷ 130 μ. χ. ὅπως ἀκούσῃ τοῦ Μέμνονος τῶν Θηβῶν ὀμιλοῦντος. « Εἶδον, λέγει, ὁ Πausanias κολοσσιαῖον ἀγαλμα καθήμενον και παριστάνον τὸν Ἡλίον. Καίτοι δὲ τῷ ἀποδίδουσι τὸ ὄνομα Μέμνων, οἱ Θηβαῖοι φαίνεται μὴ ἀρεσκόμενοι εἰς Ἑλληνικὸν ὄνομα, ἀποκαλοῦσιν αὐτὸ Ῥαμενόφιδα. Τὸ ἀγαλμα τοῦτο ἐθραύσθη ὑπὸ τοῦ Καμβύσου, και τὸ μὲν ἦμισυ αὐτοῦ κεῖται ἐπὶ τῆς γῆς ἐρριμένον, τὸ ἕτερον δὲ ἵσταται εἰς τὴν θέσιν του και καθ' ἐκάστην ἡμέραν περὶ τὴν ἀνατολὴν τοῦ Ἡλίου ἀναπέμπει ἤχον καθόλου ὅμοιον ἐκείνου ὃν ἐκπέμπει θραυομένη χορδὴ κιθάρας ἢ λύρας. Ὅτι τὸ ἀγαλμα ἐπέφερεν ἤχους, εἶναι θετικὸν διότι δὲν δύναται τις νὰ παραδεχθῇ ὅτι εἶναι ψευδῆς ἢ μαρτυρία τοσούτων περιηγητῶν βεβαιούντων ὅτι ἤκουσαν τοῦ ἀγάλματος μέλποντος. Σήμερον τὸ φαινόμενον τοῦτο, ὅπερ τοσούτω ἐξηγεῖται τὴν φαντασίαν τῶν ἀρχαίων, ἐξηγεῖται φυσικώτατα, ὡς ἐκ τῆς ἠχηρᾶς δονήσεως ἣν παράγει ὁ γρανίτης κατὰ τὴν ἀλλαγὴν τῆς ἀτμοσφαιρας και μάλιστα ἐν Θήβαις ἐνθα μεγίστη ὑπάρχει διαφορὰ εἰς τὴν θερμοκρασίαν τῆς νυκτὸς και τῆς ἡμέρας. Τὰ μέλη τῆς γαλλικῆς ἐπιστημονικῆς ἐταιρίας τῷ 1798 ἐβεβαίουν τὴν ὑπάρξιν τοῦ φαινομένου τούτου ἐν τῷ ἐκ γρανίτου Ἰερῷ τοῦ ναοῦ τοῦ Καρνάκ. « Συνέβη πολλάκις, λέγουσι καθ' ὃν χρόνον ἐνησχολούμεθα εἰς καταμέτρησιν τῶν μνημείων, ν' ἀκούσωμεν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἠχηρὸν κρότον συχνὰ ἐπαναλαμβανόμενον. »

Μεταξὺ διαφόρων ἐπιγραφῶν, αἵτινες καλύπτουσι τὸ ῥηθὲν ἀγαλμα και τῶν ὁμοίων μετάφρασιν ἐδημοσίευσεν ὁ σοφὸς Λετρῶν, ὑπάρχουσι και τινες ἀξιαί μνείας.

Και πρῶτον μὲν ἡ ἐπιγραφὴ Ἀπονίου τινὸς, ὅστις ὡς καλὸς σύζυγος ἐκφράζει τὴν πικρὰν θλίψιν του, διότι ἡ σύζυγός του μείνασα εἰς Ῥώμην δὲν ἠδυνήθη ν' ἀκούσῃ τοὺς χρησμούς. Ἐν τούτοις δὲν λησμονεῖ τὴν πλεῦράν του και χαράττει τὸ ὄνομα αὐτῆς παρὰ τὸ ἰδικόν του. « Ἐγὼ Π. Βαλβίνος, λέγει ἐτέρα ἐπιγραφῆ, ἤκουσα τῆς θείας τοῦ Μέμνονος φωνῆς.

ἡμην εἰς τῶν ἀκολούθων τῆς ἀξιεράστου βασιλείσεως Σαβίνης· ὁ ἥλιος πρὸ μιᾶς ὥρας ἀνέτειλεν. Δέκατον πέμπτον ἔτος τῆς Αυτοκρατορίας τοῦ Ἀδριανοῦ. » Εἰς γαλάττης, ὀνόματι Μάρκος Ἀνίκιος Βέρος, υἱὸς τοῦ Ἰουλιανοῦ, βεβαίωσι, ὅτι ἤκουσε δέκα τέσσαρας φορὰς τὸν Μέμνονα ὀμιλοῦντα! ἰδοὺ πράγματι εἰς διάπυρος ἐραστῆς τῆς γρανιτικῆς μελωδίας!!

Τῇ 14 Μαρτίου τοῦ ἔτους 95 μ. χ. ὁ ἑπαρχος Αἰγύπτου, Τίτος, Πετρόνιος δευτέρου ἀκούσας τὸν Μέμνονα ἐτίμησε αὐτὸν διὰ στίχων.

Τῆς λατινιστὶ γεγραμμένης ἐπιγραφῆς ἔπονται πραγματικῶς δύο στίχοι Ἑλληνικοὶ σημαίνοντες « Ἔρχεσαι, ἵνα ἀκουσθῆς (διότι ὁ Μέμνον, μέρος μόνον τοῦ σώματός σου κἀθηται ἐνταῦθα) ἔρχεσαι καταβληθεὶς ὑπὸ τῶν καυστικῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων. » Ἡ ποίησις δὲν εἶναι πλουσία, οὔτε ἀξιῶσεις φαίνεται ὁ ποιητῆς ἔχων, ἀλλὰ δι' ἓνα ἑπαρχον

Ἄλλος Ρωμαῖος, ἐκφράζεται ὡδὲ πως διὰ δέκα τριῶν στίχων. « Φουνισιάνος Χαρίσιος, στρατηγός, ἐκ Λατοπόλεως, μετὰ τῆς συζύγου του Φουλβίας, σὲ ἤκουσεν ὦ Μέμνον νὰ μέλπῃς καθ' ἣν στιγμὴν ἡ Μήτηρ σου, περιβρέχει διὰ σταγόνων δρόσου τὸ σῶμα σου. Ὁ Χαρίσιος προσενεγκὼν Σοὶ θυσίαν και ποιησάμενος σπονδῆν, ἐψάλλε τοὺς ἐξῆς στίχους εἰς δόξαν σου. « Ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἔμαθον ὅτι αἱ δρῦς τοῦ Διὸς τῆς Δοδώνης ἐπροκίσθησαν διὰ τοῦ λόγου, ἀλλ' εἶσαι ὁ μόνος, ὃν ἠδυνήθη ν' ἀκούσω ἠχοῦντα και βάλλοντα φωνῆν. Ὁ Χαρίσιος ἐχάραξε τοὺς στίχους τούτους ὑπὲρ σοῦ, ὅστις τῷ ὀμίλησας και φιλικῶς τὸν προσηγόρευσας ὦ Μέμνον. » Ἰδοὺ εἰς στρατηγὸς Ῥωμαῖος, ὅστις δὲν ἐστερεῖτο ὑπερηφανείας, ὅπως νομίζῃ ἑαυτὸν φίλον τοῦ υἱοῦ τῆς Αὐγῆς!

Ἐπὶ τῆς ἐτέρας ἐπιγραφῆς ὑπὸ τῆς ποιητρίας Βαλβίλλας ἣτις συνώδευε τὴν Αὐτοκράτειρα Σαβίνην ἣς ἦτο πιθανῶς ἡ πτυχιούχος ποιητρία. Ἡ γυνὴ αὕτη πλήρης ματαιότητος, ὅπως και πᾶσαι αἱ ὅμοιαι αὐτῇ παρέδωκεν ἡμῖν τὸ γενεαλογικὸν αὐτῆς δένδρον κεχαραγμένον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς κνήμης τοῦ ἀγάλματος. Οἱ εὐσεβεῖς πρόγονοί μου, λέγει αὕτη, ὁ σοφὸς Βαλβίλλος και ὁ Ἀντίοχος Σὲ προσηγόρευσαν πά-

λαί ποτε ὦ Μέμνων! Ὁ Βαλβίλλος ἐγεννήθη ὑπὸ μητρὸς βασιλικῆς αἵματος και ὁ πατὴρ τοῦ πατρός του ἦτο ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχος. Ἐκείνων τὸ εὐγενὲς αἷμα βέει εἰς τὰς φλέβας μου. Διαβάται στρέφατε τὰ βλέμματα ἐπὶ τῶν γραμμῶν τούτων ἄς ἐχάραξα ἐγὼ ἡ Βαλβίλλας! Ἄλλ' ἡ μουσα τῆς ποιητρίας ἡμῶν εἶναι ὡς βλέπετε γόνιμος, και ἰδοὺ τὰ πρακτικὰ ἅτινα συνέταξε, διὰ τὴν ἀκρόασιν ἣς ἔτυχεν ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς παρὰ τῷ Μέμνονι. « Εἶχον μάθει ὅτι ὁ Αἰγύπιος Μέμνων θερμανθεὶς ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἀνέπεμπε φωνήν παρατηρήσας οὗτος τὸν βασιλέα τοῦ κόσμου Ἀδριανὸν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου τῷ ἡδύχθη τρίς τὴν καλὴν ἡμέραν. Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς προσηγόρευσεν ἐπίσης τὸν Μέμνονα και ἡ Βαλβίλλας ἔγραψε τοὺς στίχους τούτους, συντεθέντας ὑπ' αὐτῆς τῆς ἰδίας· οἱ στίχοι οὗτοι ἐγράφησαν δι' ὅσα εἶδον και ἤκουσα. Ἐγένετο τοῖς πᾶσιν γνωστὸν, ὅτι οἱ Θεοὶ ἀγαπῶσι τὸν Ἀδριανόν. » Ἄλλος τις φρενοβλαβῆς ὀνόματι Γέμελλος ἐλθὼν εἰς Θήβας μετὰ τῆς συζύγου και τοῦ τέκνου αὐτοῦ ἔσχε τὴν ἰταμότητα νὰ γράψῃ ὅτι « Χάριν ἐμοῦ και μόνον ἡ ροδοδάκτυλος Ἥως ἐδώρισε τὸν λόγον εἰς τὸν υἱὸν τῆς Μέμνονα, ὅστις μοὶ ὀμίλησε δῖς. » Ἐπὶ τέλους ὁ Chateaubriant ἐπέτυχεν νὰ γράψῃ τὰ δεκατρία γράμματα τοῦ ὀνόματός του ἐπὶ τοῦ μεγάλου δακτύλου τοῦ ποδὸς τοῦ ἀγάλματος.

Τὸ μαντεῖον δὲν ὀμίλει φαίνεται καθ' ἐκάστην ἡμέραν και μάλιστα, ὅποταν ἡ διαφορὰ τῆς ἀτμοσφαιρας δὲν ἦτο ἐπαίσθητη. Πολλοὶ περιηγηταὶ παρεπονούντο, ὅτι ἠναγκάσθησαν νὰ μεταβῶσι ἐπὶ πολλὰς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας και πεισθῶσι περὶ τοῦ θαύματος. Τοῦτο ἐξάγεται και ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς ἐπισκέψεως τῆς ποιητρίας ἡμῶν Βαλβίλλας. « Χθὲς μὴ ἀκούσασαι τὸν Μέμνονα παρεκαλέσαμεν αὐτὸν νὰ μὴ φανῇ και δευτέραν φορὰν δυσμενῆς· διότι τὸ πρόσωπον τῆς Αὐτοκράτειρας ἠναψεν ἐκ θυμοῦ. Ὅθεν φοβηθεὶς ὁ Μέμνων τὴν ὀργὴν τοῦ ἡγεμόνος τοῦ κόσμου ἐξέπεμψε γλυκεῖαν και ἀρμονικὴν φωνήν.

Τὰ δύο ἐν τῇ κοιλάδι τῶν Θηβῶν ὑψούμενα

κολοσσιαία ἀγάλματα εἶναι πλήρη μεγαλοπρεπείας καὶ φαίνονται ἀναμένοντα τὴν ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Νείλου ἀνέγερσιν τῆς πόλεως καὶ τῶν ἀνακτόρων, ἵνα οἱ λαοὶ τοῦ κόσμου ἔλθωσιν αὐθις καὶ προσφέρωσι τὴν λατρείαν των.

ΒΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

**Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΑΙ Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ 1878.**

Ἐν Μακεδονίᾳ Ἡπειρῷ καὶ Θεσσαλίᾳ.

ὑπό

Μ. Α. ΣΕΙΖΑΝΗ

ὑπὸ τὸν ἀνωθι τίτλον ἐξεδόθη ἐσχάτως ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ δημοσιογράφου Μιλτιάδου Δ. Σεϊζάνη, πόνημα προωρισμένον νὰ καταλάβῃ ζηλωτὴν θέσιν ἐν τοῖς μάλιστα εὐδοκίμοις ἔργοις τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς φιλολογίας.

Τὸ ἐν λόγῳ πόνημα ἀφιερῶται δικαίως τῷ δημοφιλεστάτῳ ἡμῖν συμπολίτῃ, τῷ ἐξόχῳ πατριώτῃ, τῷ ἀνδρὶ ἀγωνιστῇ **Γ. ΓΟΥΣΙΩ**.

Ἐν τῶν σπουδαιωτέρων ἐν Ἀνατολῇ δημοσιογραφικῶν ὀργάνων ἦτο καὶ ἡ « Ἰωνία » ἧς συντάκτης ἐτύγγανεν ὁ γνήσιος Ἕλλην Μ. Α. Σεϊζάνης. Ἡ παραδειγματικὴ ὄντως εὐτολμία τῆς ῥηθείσης ἐφημερίδος ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν τῆς Ὀθωμ. Κυβερνήσεως ἧτις κατεδίκασε εἰς σιγὴν τὸ σπουδαῖον ἐκεῖνο φύλλον. Καθ' ἣν δὲ ἐποχὴν πᾶσα Ἑλληνικὴ κοινότης ἐσπευσε νὰ ἀποτίσῃ τὸν φόρον τοῦ γρημάτος καὶ αἵματος ἀποπέλλουσα τὴν νεότητά των σπλάγγων αὐτῆς ὡς κατὰλληλον ἀντιπρόσωπον εἰς τὸν κοινὸν ἀγῶνα, ἡ ἡμετέρα κοινότης συνώδευε διὰ τῶν εὐχῶν τῆς τὸν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς τιμῆς πορευόμενον γενναῖον Γούσιον, ἐνῶ ἀπ' ἐτέρου ἡ κοινότης τῆς Σμύρνης μεταξὺ πολλῶν ἄλλων καὶ τὸν δολοφύχως ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς ἰδέας ἐργασθέντα Μιλτιάδην Σεϊζάνην, ὅστις καταλιπὼν τὴν γραφίδα τοῦ δημοσιογράφου ἔλαβεν εἰς χεῖρας τὸ ζῆφος τοῦ ἱππέως. Ἐκεῖ δὲ ἐν τῷ στρατῶνι, Γούσιος καὶ Σεϊζάνης, συνητήθησαν, διέγνωσαν ἀλλήλους καὶ ἠδελφοποιήθησαν.

Εἰς τὴν σύμπτωσιν ταύτην ὀφείλεται ἡ ἐπιτυχὴς ἀφιέρωσις τοῦ ὑπ' ὄψιν ἔργου, ἐν ταῖς ὀλίγαις γραμμαῖς τῆς ὁποίας ἐξεικονίζηται ζωηρῶς καὶ ἐπιτυχῶς

διὰ χρωμάτων ἐξηγμένων θερμῆς καρδίας, ὁ προσφιλῆς συμπολίτης ἡμῶν Γεώργιος Γούσιος.

Δὲν ἀναλαμβάνομεν λεπτομερῆ κριτικὴν ἀναλυτικὴν ἔργου πολυσελίδου καὶ σπουδαίου ἐν ᾧ μετὰ δυνάμεως καὶ γλαφυρότητος λόγου, δι' ἱστορικῶν ἀκριβειῶν καὶ ἀμερολήπτου κρίσεως καταδείκνυσι ὁ συγγραφεὺς τὴν σφαλερὰν ὁδὸν, ἣν ἠκολούθησεν ἡ Ἑλληνικὴ πολιτικὴ, ὑποδεικνύων συνάμα τὰ ληπιέα μέτρα πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ἐκπεριουδύοντος τὴν Ἑλλάδα ναυαγίου, διότι ὁ χῶρος τοῦ ἡμετέρου περιουδικοῦ δὲν ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ παρακολουθήσωμεν τὴν ἐκτύλιξιν διαφόρων ἐπαναστατικῶν σκηνῶν, ἀστίνως παρακολουθεῖ κατὰ βῆμα ἐξέλεξις αὐστηρὰ μὲν πλὴν δικαία.

Ἐντὶ πάσης ἄλλης ἀναλύσεως περιοριζόμεθα νὰ μεταφέρωμεν προσεχῶς περικοπὰς τινὰς ἐκ τοῦ πρώτου μέρους τοῦ ὑπ' ὄψιν ἔργου καὶ τὰς περιγραφὰς μαχῶν τινῶν ἐκ τοῦ δευτέρου τοῦ καὶ καθαρῶς ἱστορικοῦ, βέβαιον ὄντως ὅτι θὰ εὐχαριστήσωμεν τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας.

— Τὸ ἐν λόγῳ σύγγραμμα ἐκ 30 περίπου τυπογραφικῶν φύλλων συγκείμενον πωλεῖται καὶ ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ « Φοῖνιξ » τοῦ Κ. Σχράντη ἀντὶ φράγκων 5.

— 0 —

Νέαι ἰδέαι. Σπουδαιότατη ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένη ἐφημερίς καθ' ἑκάστην ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀξιότιμου κ. Θ. Ἀγγελοπούλου Ἀθανάτου δικηγόρου.

Ἐτησίᾳ συνδρομὴ ἐν Τουρκίᾳ λῖρ. ὀθωμανικὴ μία.

— 0 —

Ἐστία. Σύγγραμμα περιοδικὸν ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένον κατὰ Κυριακὴν. Συνδρομὴ ἑτησίᾳ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 20. Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6.

— 0 —

Πολυσπορία καὶ χόρτα διάφρα. Μ. Κ. Κρίσπη. Κεραλληνία, τύποις Προόδου 1879.

— 0 —

Ἐρμῆς. Σύγγραμμα περιοδικὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένον κατὰ μῆνα συνδρομὴ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 6.

— 0 —

Παρασός. Σύγγραμμα περιοδικὸν τοῦ ὁμωνύμου Συλλόγου κατὰ μῆνα ἐκδιδομένον, ἑτησίᾳ συνδρομὴ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 20.

— 0 —

Βήμων. Μηνιαῖον περιοδικὸν σύγγραμμα τοῦ ὁμωνύμου ἐν Ἀθήναις Συλλόγου, ἑτησίᾳ συνδρομὴ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 16.

ΠΕΡΙ ΚΑΛΟΥ

Ἐκ τῆς « Φιλοσοφίας τῶν ὠραίων τεχνῶν »

τοῦ Ernst von Lassaulx

Μετάφρασις

Φ. Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ.

Πιστεύω ὅτι τὴν ἀρχὴν τοῦ καλοῦ πρέπει νὰ ζητήσωμεν ἐκεῖ, ὅπου εὐρωμεν καὶ τῆς τέχνης τὴν ἀρχήν. Καθὼς ἡ μεγίστη τέχνη, οὕτω καὶ ἡ ὑψίστη καλλονὴ ὑπάρχει συνδεδεμένη μετὰ τοῦ ἀκροτάτου ὕψους ἐν τῷ Θεῷ· διότι οὗτος εἶνε ὁ μέγιστος ἀριστοτέχνης καὶ τὰ τεχνουργήματα αὐτοῦ, τὰ κάλλιστα τὸ κάλλιστον ἀπάντων εἶνε ὁ κόσμος, ὡς καλλιτέχνημα τοῦ Θεοῦ· τὸ δὲ κάλλιστον ἐν τῷ ἡμῖν γνωστῷ κόσμῳ ἐπὶ γῆς τὸ σύμπαν ὀλόκληρον ἐν ἑαυτῷ φέρον καὶ αὐτὸ τοῦτο ὑπερέχον, πολίτης δύο κόσμων, φυτὸν οὐράνιον καὶ ἀληθὲς τοῦ Θεοῦ ναὸς ἐπὶ τῆς γῆς, εἶνε ὁ ἄνθρωπος, ὁ δεδημιουργημένος οὗτος θεός. Καθὼς δὲ καὶ ἡ κατ' ἄνθρωπον τέχνη εἶνε δευτερογενῆς, οὕτως εἰπεῖν, δημιουργία, ἀνθρωπίνῃ ἀναπαραγωγῇ τῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ παραχθέντων, ὡσαύτως καὶ πᾶν ἀνθρώπινον κάλλος εἶνε ἀπαύγασμα τοῦ Θεοῦ, πᾶν ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου παραχθὲν ὠραῖον ἀπεικόνισμά τι τῆς πρῶτον ἐκ Θεοῦ γεννηθείσης ὠραιότητος. Ἄπατα ἡ δημιουργία οὐδὲν ἄλλο ἀρχήθεν εἶνε, εἰμὴ ἀποκάλυψις τις τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐν τῇ ὀρατῇ καλλονῇ τοῦ κόσμου ἐμφαίνεται τὸ ἀόρατον κάλλος τῶν θείων ἰδεῶν. Ἡ ἐμφάνισις αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ ἐν τοῖς οὐσιν, ἡ ἐν τινὶ ἔργῳ τῆς τέχνης ἐκπεφρασμένη θεία, ὀρατὴ ἢ ἀκουστὴ γενομένη ἰδέα, αὐτὴ εἶναι τὸ καλὸν ἐν αὐτῷ.

Ἐψηλὸν κάλλος ἔχει τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, τοῦ βασιλέως τούτου τῶν χρωμάτων, ὅποταν διαχέει τὰς ἀκτίνας του ἐπὶ πάντα τὰ ὀρατά, ὁ Ἀπόλλων, ὅποταν ἀνάγῃ ὠραίαν κόρην τὴν Αὐγὴν, μέγας ὡς ἡ Αἰωνιότης, ὅποθεν καὶ αὐτὸς ἔρχεται, καὶ διώκῃ διὰ τοῦ αἰθέρος τὸ ζεῦγος τῶν φλογερῶν του ἵππων, τῶν ἐλκόντων τὸ χρυσοῦν ἄρμα του, διαχέων οὕτω φῶς, θερ-

μότητα καὶ ζῶν ἐἰς πᾶσαν τὴν φύσιν· ὠραῖον εἶναι τὸ γλυκὺ τῆς σελήνης φῶς, τῆς σιωπῆλης ταύτης θεότητος ἧτις διαφωτίζει τὴν νύκτα, ὠραῖοι πάντες οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ, διὰ τοῦ καθαροῦ φωτός των ὁποῖων μυριόφθαλμος ὁ Θεὸς βλέπει ἐπὶ τὰ κάτω καὶ τὴν συγγενῆ αὐτῷ ψυχὴν πρὸς ἑαυτὸν ἀνέλκει, ἵνα εἰσέλθῃ καὶ αὐτὴ εἰς τὴν ἡρεμαίαν των σφαιρῶν περιστροφὴν. Ὠραῖαι εἶνε αἱ θύελλαι, αἱ ὀφειοειδεῖς ἀστραπαὶ, ὁ κατασκήπτων κεραυνὸς καὶ ἡ εἰς τὰ ὕψη κιλινδουμένη βροντὴ. Ὠραία εἶνε ἐπὶ τῆς γῆς ἡ ἀπέραντος ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης, ὠραία καὶ ἐν τρικυμίᾳ καὶ ἐν νηνεμίᾳ ὠραία καὶ ἐν παλιρροίᾳ, καὶ ἐν ἀμπώτιδι, ὡς ἔμφυχόν τι καὶ ἀναπνεόν θηρίον· ὅποταν ἡ λαϊλαψ ἀνακυλᾷ ἐκ βυθῶν τὴν θάλατσαν, ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου αἰσθάνεται πρὸς τὴν θέαν των συντεταραγμένων ὑδάτων καὶ ἑαυτὴν συνταρασσομένην, ὡς καὶ ὅταν τὸ καταμαστιγῶθεν στοιχεῖον ἀπαλύνηται πάλιν καὶ γαληνιᾷ αἰσθάνεται καὶ ἡ θεωρὸς ψυχὴ ἑαυτὴν ὡσαύτως γαληνιώσαν. Ὠραῖα εἶνε τὰ βαθυθέμεθλα καὶ ἀδιάσειστα ὄρη, ἐφ' ὧν ὁ ὀφθαλμὸς ἀναπαύεται ἀναψυχὴν. Ὠραῖα εἶνε τὸ φῶς καὶ τὰ χρώματα καὶ οἰονεὶ ἀπολελιθωμένη λογικὴ ἐν τοῖς γεομετρικοῖς σχήμασι των κρυστάλλων, ὠραιότερα καὶ χαριεστέρα ἢ ὑπνώττουσα ζῶν των ἀνθέων, ἅτινα ἀποπνεύουσι τὴν ψυχὴν των εἰς εὐωδίαν, εἶτι ὠραιότερα καὶ ζωηρότερα ἢ εὐαίσθητος ὄνειρώττουσα ζῶν των πολυμόρφων ζώων, τὰ πτηνὰ, ἅτινα, ὑπὸ ἐνδομύχου τινος μουσικῆς μεμεθυσμένα, ἐξυχοῦσι τὴν ψυχὴν των εἰς ὠδὰς καὶ τὰ μεῖζονα εὐγενέστερα των ζώων εἶδη, διὰ τοῦ ἐνστίκτου των ὁποῖων καὶ των τρόπον τινὰ ἐρωτώντων ὀμμάτων αὐτῶν ἐκφαίνεται βωβήτις νοημοσύνη, ὡς ἂν αὐτὰ, ἀγνοοῦντα τὸ αἰνίγμα τῆς ζωῆς των, ἀτενίζωσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἵνα τοῖς κοινώσῃ αὐτὸς τὴν λύσιν του.

Ἄλλὰ τὸ κάλλιστον ἐν ὄλῃ τῇ ἐκτεταμένῃ δημιουργίᾳ περὶ ὃ μάλιστα καὶ ἡ τέχνη εὐαρεστότατα ἐνασχολεῖται, εἶνε ἡ ἀνθρωπίνῃ μορφῇ, ἡ ἐντελεστάτη καὶ στενοτάτη ἐνωσις τοῦ πνεύματος καὶ τῆς φύσεως τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος. Ἡ ἐν τῷ κρυστάλλῳ πεπηγυῖα καὶ ἀναίσθητος, ἐν δὲ τῷ φυτῷ καὶ τῷ ζῳῷ ρευ-

στοποιηθεῖσα καὶ θερμὴ δύναμις διαρρέει ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ὡς ἀπαλόν τι μαγνητικὸν ρεῦμα, πάντα τὰ μέρη τῆς ὕλης, καὶ παρέχει εἰς αὐτὰ τοιαύτην ἀρμονικὴν διάταξιν, ὥστε ἐν ἑκάστω μέρει καθ' ἑαυτὸ καὶ ἐν πᾶσιν ὁμοῦ λαμβανομένοις παρίσταται ἡ ψυχὴ ἐνσσωματωμένη καὶ ἡ καλλονὴ αὐτῆς ὁρατὴ, ὡς τι ὅλως ὑπὸ ψυχῆς ἐμπεπλησμένον σῶμα. Διὰ τοῦτο ὁ ἄνθρωπος, καθὼς αὐτὸς εἶνε τὸ ἀριστὸν καλλιτέχνημα τοῦ Θεοῦ, καὶ καθὼς ἐν τῷ πνεύματί του κατοπτρίζεται ἡ δημιουργία ὁλόκληρος, δύναται ὡσαύτως, καθὼς θεὸς δημιουργημένος, πᾶν ὅ,τι καλὸν ἐνδομύχως αἰσθάνεται ἐν τῇ φαντασίᾳ του παρῆστι καὶ διὰ τοῦ νοῦς γνωρίζει, νὰ ἀναπαράγῃ μιμούμενος διὰ τῶν ὑπηρετούντων τὸ πνεῦμα αἰσθητηρίων ὀργάνων, καὶ μάλιστα διὰ τῶν πρὸς τέχνην ἐπιτηδειοτάτων δακτύλων τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Ἐπειδὴ κυρίως ἡ χεὶρ εἶνε τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ ἀνθρώπινου σώματος ὅπου αἱ ποικιλώταται κινήσεις τῶν μυῶν ἔχουσι τὴν ἐστῆσαν των, εἶναι τὸ ἐξαιρέτως ἐνεργόν, τὸ ὄργανον πάντων τῶν ὀργάνων, ὅπερ προσφέρει λαμβάνει, κρατεῖ, ἀμύνεται, πλάττει καὶ μορφοῖ. Ὅθεν ὁ Ἀναξαγόρας τὸ πάλαι συνείθιζε νὰ λέγῃ, ὅτι ὁ ἄνθρωπος διὰ τοῦτο ὑπερέχει τῶν ἄλλων ζώων τόσον, διότι ἔχει χεῖρας, δι' ὧν ὑπάρχει ἐπιτηδειὸς πρὸς τὸ ἐνεργεῖν· παρατήρησιν τὴν ὁποίαν, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Σωκράτους ὁ Ἀριστοτέλης διώρθωσεν, εἰπὼν ὅτι, ὁ ἄνθρωπος διὰ τοῦτο ἔχει χεῖρας, διότι ἔχει τὸν νοῦν δυνάμενον νὰ τὰς μεταχειρίζεται, καθὼς καὶ τῷ ὄντι ὁ ἄνθρωπος οὐχὶ μόνον τὰς χεῖρας ἀλλὰ καὶ τὸν νοῦν, ὡς αὐτοσυνείδητον πνεῦμα, ἔχει περιπλέον αὐτὸς τῶν ἄλλων ζώων.

Τὸ κάλλος τῆς φύσεως εἶνε ζωηρότερον τοῦ κάλλους τῆς τέχνης. Τὸ οἰκοδόμημα τοῦ σύμπαντος ἐκφαίνει ὑψηλοτέραν καλλονὴν ἢ ὁ κάλλιστος ὑπὸ ἀνθρωπίνων χειρῶν ὑποδομημένος ναός· ὁ πραγματικὸς ἥλιος εἶνε ωραιότερος ἢ ὁ ἐξωγραφημένος· ὁ ἔμφυχος ἦρως καὶ προπάντων ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ, ωραιότερος τοῦ ἐκ μαρμάρου ἐξεσμειλευμένου.

Τοῦ ζῶντος τὸ ὄμμα ἐμψυχώτερον τοῦ ὠραιστατοῦ ἐν εἰκόνι· τὸ πραγματικὸν ἥρωϊκὸν κατόρθωμα ωραιότερον καὶ τῆς ὠραιστατῆς

αὐτοῦ περιγραφῆς. Ἐπειδὴ αἱ πράξεις εἶνε μεγαλύτεραι τῶν λόγων. Πᾶν ἀληθῶς μέγα καρδίας πάθος εἶνε μεγαλύτερον τῆς περιγραφῆς του, ὁ ἀληθὴς ἦρως καὶ ἡ ζῶσα φύσις ωραιότερα καὶ ποιητικώτερον τῆς ποιητικῆς αὐτῶν παραστάσεως. Ὅθεν, ὅτε ποτὲ ὁ Θεμιστοκλῆς ἠρωτήθη, εἰν προετίμα μᾶλλον νὰ ἦνε Ἰχιλλεὺς ἢ Ὀμηρος, ἀπεκρίθη πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα· «καὶ δὲν ἐπεθύμεις μᾶλλον σὺ αὐτὸς νὰ ἦσαι νικητὴς ἐν τοῖς Ὀλυμπίοις ἢ ὁ κήρυξ τῶν ἄλλων νικητῶν!» Τὸ κάλλος τῆς πραγματικῆς ζωῆς εἶνε πάντων ἀνώτερον τοῦ ἐν τοῖς καλλιτεχνήμασιν ἀπεικονιζομένου. Καὶ δι-ἰσχυρίσθησαν μὲν τινες συχνά, ὅτι τὰ ἔργα τέχνης τινὸς τῆς μουσικῆς, αὐτὰ τοῦλάχιστον ὑπερέχουσι τὰ τῆς φύσεως· ὅτι τ' ἄνθρωπίνης φωνῆς τὸ ἄσμα εἶνε ωραιότερον τοῦ τῶν πτηνῶν καὶ ἀπαρίμιλλον, ἐπειδὴ ἐν τῇ μουσικῇ μάλιστα ἀνταπηχοῦσι τρόπον τινὰ αἱ ἀρμονίαι τῆς ψυχῆς. Ἄλλ' ἐὰν ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἦνε οἷον εἰ μόνον τῆς ψυχῆς τοῦ κόσμου καὶ αἱ ἀρμονίαι τῆς ἀρα ὁμογενεῖς, τότε οὐδόπως δύσκολον εἶνε νὰ εἰκάσωμεν, ὅτι ἡ μεγάλη τῶν σφαιρῶν χορωδία, ἂν καὶ δὲν ἀκούωμεν αὐτὴν διὰ τοῦ ὠτοῦ, κατὰ τὸ Πυθαγόρειον ὁμῶς δόγμα νὰ ἦνε ὑψηλότερον καλλιτέχνημα πάσης ἀνθρωπίνης χορωδίας, οὔτως ὥστε, καθὼς ὅλη ἡ ἀνθρωπίνη μουσικὴ οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ ἦνε, εἰμὴ ἀντίστροφός τις ὠδὴ πρὸς τὴν τοῦ κόσμου.

Κατὰ μίαν μόνον ἐποψιν θεωρούμενον τὸ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ τέχνῃ καλὸν εὐρίσκεται ἀνώτερον τοῦ ἐν τῇ φύσει· οὐχὶ ὅτι, ἐπειδὴ ὁ ἀνδρίας — καίπερ μὴ ἀναπνέων μηδὲ ὑπὸ αἵματος θερμενόμενος καὶ ἀκίνητων — οὐχ ἤττον διατηρεῖται περισσότερο τῆς παροδικῆς καὶ ταχέως μαραινόμενης ζωῆς τοῦ θνητοῦ ἀνθρώπου, τοῦ σήμερον ροδωποῦ καὶ αὖριον κεκροῦ οὐχὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, ἥτις οὐδὲν κοινὸν ἔχει πρὸς τὴν καλλονὴν, (ἐπειδὴ καὶ ξύλινον ἄνθος διαρκεῖ μακρότερον τοῦ φυσικοῦ, ἀλλὰ δὲν εἶνε διὰ τοῦτο καὶ ωραιότερον), ἀλλ' ἐνεκα ἄλλης ὑψηλοτέρας ἀφορμῆς Βαθύρους φιλοσόφου, ὁ Σχελιγγίους, παρατηρεῖ ὅτι πᾶν φυτὸν τῆς ἐπιγείου φύσεως ἐν μιᾷ μόνον στιγμῇ τῆς ζωῆς του εὐρίσκεται ἐν τῇ ἀληθινῇ

καὶ τελείᾳ αὐτοῦ ὠραιότητι. ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἀναπτύξεώς του, ἐν τῷ ὑψίστῳ σημείῳ τῆς πλήρους του ὑπάρξεως, καθὼς, φέρει εἰπεῖν, καὶ ὁ ἥλιος μόνον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τοῦ ἐνἑαυτοῦ, ἐν μιᾷ στιγμῇ εὐρίσκεται ἐν τῷ Ζηνίθ αὐτοῦ. Ἐν ταύτῃ λοιπὸν τῇ μιᾷ καὶ μόνῃ στιγμῇ ὑπάρχει πᾶν φυσικόν, ὄν, ὅποσον κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ ιδεάν ἰδέον νὰ ὑπάρχη· ὁ δὲ λοιπὸς χρόνος ἄπας εἶνε μόνον χρόνος τῆς γενέσεως, συνθέσεως καὶ διαλύσεως αὐτοῦ, καὶ ταύτην λοιπὸν τῆς ἐternel moment ἐκάστου πράγματος πρέπει ὁ ἀληθὴς καλλιτέχνης νὰ συλλαμβάνη, ἐξάγων οὕτω τὸ πᾶγμα τρόπον τινὰ ἐξ ὅλου τοῦ βίου του καὶ ἀναχαιτίζων αὐτὸ διὰ τῆς προσοχῆς του. Διότι ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ συνίσταται τὸ ἀληθὲς ἐξιδεῶν τοῦ καλλιτέχνου, ἡ γνησία ἐξεκόνισις, καὶ κατὰ ταύτην μόνον τὴν ἐποψιν δυνάμεθα νὰ λέγωμεν, «ὅτι ἡ ἀληθεστάτη ποίησις πλάττει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον,» ἐπειδὴ ἐφευρετικὴ εὐφυΐα ἐνοικεῖ φύσει ἐν τῇ ψυχῇ καὶ ἐλευθέρως ἐνεργεῖ ἐν αὐτῇ, καὶ ὅτι ἡ κατὰ τέχνην καλλονὴ ὑπερβαίνει τὴν κατὰ φύσιν, οὐχὶ καθόλου θεωρουμένην τούτην καθόσον εἰς αὐτὴν ἀνήκει καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἐν ᾧ ἡ ιδέα τῆς φύσεως πραγματοποιεῖται, ἀλλὰ μόνον κατὰ τὰς χρονικὰς στιγμὰς τῆς φυσικῆς γενέσεως τῶν καθ' ἕκαστον πραγμάτων. Ἄλλως τε καὶ οὐδεὶς καλλιτέχνης καὶ ποιητῆς οὐδεὶς ὡς ὁ μέγιστος πάντων τούτων δημοσίᾳ ὁμολογεῖ, ὁ Δάντης, εἶνε ἱκανὸς νὰ ἐκφράσῃ ἐντελῶς διὰ τῆς τέχνης του τὰς ιδέας τοῦ πνεύματός του διότι οὐδεμία ιδέα δύναται ποτε νὰ ἐκδηλωθῇ ὁλοσχερῶς δ' οἷα σὸς δὴποτε αἰσθητῆς ὕλης.

Ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ καταστάσει εἶνε καλλιτέχνημα τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας συγκατασεισθὲν καὶ παραλωθθὲν, καὶ οὐδεὶς σχεδὸν ὑπάρχει ἔχων κάλλος σώματος κατὰ πάντα ἀμώμιτον, καὶ οὐδεὶς ὁ ἔχων ψυχὴν ὅλως ἄτμηλον. Καθὼς ἄρα ὁ θρησκευτικὸς καὶ ἠθικὸς τοῦ ἀνθρώπου προορισμὸς ἀπαιτεῖ νὰ ἐπανακτήσῃ τὴν ἀληθῆ ἀρμονίαν τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ ζωῆς, τὴν παλαίγονον αὐτοῦ ἱερότητα καὶ τὸν ἀρχαῖον ἠρωϊσμόν, οὔτω καὶ τῆς γνησίας τέχνης ἡ ἀποστολὴ συνίσταται ἐν τῷ παριστᾶν τὸ ἀρχαίγονον κάλλος τῶν

ὄντων, καὶ πρὸ πάντων αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου· κατὰ τε τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα θεωρουμένου, καὶ ἐν τῷ ἐπιδεικνύειν ὡς ἐν κατοπτρῷ εἰς τὴν ἐκφραλισθεῖσαν πραγματικὴν ζῶην τὴν ἰδανικὴν αὐτῆς· καὶ κρείτονα, τὴν ἀρχέτυπον ἐκείνην ὑπαρξίν. Ἐν αὐτῷ δὲ τούτῳ συνίσταται καὶ ἡ ἀληθὴς πρωτοτυπία, ἡ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα οὔσα παντὸς γνησίου καλλιτεχνήματος. Ὅθεν ἡ τέχνη συνδέεται, καθὼς δὴ καὶ ἱστορικὸς ἐκ τῆς θρησκείας ἀρξασμένη καὶ προκύψασα, ἐν τῇ ἀποπερατωθείσῃ περιόδῳ τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς ἀναπτύξεως, πάλιν μετὰ τῆς θρησκείας, ἵνα τῇ βοηθῆ ὡς πιστὴ σύντροφος εἰς τὸ μέγα καθαρτήριο ἔργον τοῦ σωματικοῦ τε ἠθικοῦ καὶ διανοητικοῦ ἐξευγενισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος, «Ἡ τέχνη ἀπὸ τῆς θρησκείας» χωριζομένη μένει ἄνευ οὐσίας, ἡ δὲ θρησκεία «χωριζομένη τῆς τέχνης καὶ ἡ τέχνη τὸ σῶμα τῆς θρησκείας.» Πᾶσα δὲ γνησία τέχνη καὶ πᾶσα γνησία θρησκεία ἀντλοῦσιν ὡσαύτως ἐκ τοῦ Ἀπείρου διὸ καὶ πάντες οἱ ἀληθεῖς καλλιτέχναι εἶνε ἐμβριθεῖς καὶ βαθεῖαι θρησκευτικαὶ φύσεις, μὴ ἀνήκουσαι μὲν εἰς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ δόγμα, ἀλλὰ θρησκοὶ ἄνθρωποι κατ' οὐσίαν, διανοίγοντες τὴν ψυχὴν αὐτῶν, εἰς τὴν παγκόσμιον ψυχὴν, καὶ ἑαυτοὺς ἐντὸς τῶν κόλπων ἐκείνης αἰθανόμενοι οὔτως, ὥστε μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ σύμπαντος ὑφίσταται ζωσά τις ἀμοιβαία σχέσις, διηνεχῆς τις εἰσροὴ καὶ ἐκροὴ τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς. Ἡ δὲ ἐνεργεια, τὴν ὁποῖαν ἐξασκεῖ πᾶν γνήσιον καλλιτέχνημα εἰς τὸν μετὰ προσοχῆς θεωροῦντα αὐτὸ προέρχεται κυρίως, ὡς συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς ἐρῶντας ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ θεατοῦ ἢ ἀκροατοῦ ὁμοίως διατίθεται καὶ συμφωνεῖ πρὸς τοῦ καλλιτέχνου τὴν ψυχὴν ἢ ἐκ τοῦ ὅτι ὑπὸ τῆς δυνάμεως, τὴν ὁποῖαν τὸ ἔργον τούτου ἐξασκεῖ ἐπ' ἐκεῖνου, ἐντείνεται ἀναλόγως πως, τούτου δὲ οὔτως ἔχοντος, διεγείρει ἐν τῷ θεατῇ ἢ ἀκροατῇ τὰ αὐτὰ αἰσθήματα, ἐξ ὧν καὶ αὐτὸ τοῦτο προέκυψεν, ἀγάπην δηλαδὴ καὶ θαυμασμόν. Ἐπειδὴ καὶ ταῦτα μάλιστα εἶνε ἡ αἰωνία τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος ἀνάγκη, ὡς παρέχοντα εἰς αὐτὸ τὴν ἐνδομυχωτάτην τῆς καρδίας ἀγαλλίασιν, ὑψοῦντα αὐτὸ ὑπὲρ πάντα τὰ ὅρια

ΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΤΕΡΨΕΙΣ.

Γ'.

Η ΥΠΟΧΕΙΡΙΟΣ ἢ ΚΑΤΑΠΙΕΖΟΜΕΝΗ ΦΥΣΙΣ.

§. 5. Πετράρχας.

Ὁ βίος καὶ τὰ συγγράμματα τοῦ Δάντου, οὐ μόνον ἕνεκα τῆς πολιτικῆς αὐτῶν ἐπιδράσεως διακρίνονται, ἀλλὰ καὶ ἕνεκα τῆς ὠθήσεως ἧτις ὑπ' αὐτῶν ἐδόθη εἰς τὴν Ἱταλικὴν Φιλολογίαν. Κατὰ τοῦτο λοιπὸν συνεχίζεται μετ' αὐτοῦ ὁ βίος δύο ἄλλων ποιητῶν, τοῦ Πετράρχα καὶ Βοκκάκιου, οἵτινες ἀμέσως μετ' αὐτὸν ἀκμάσαντες θεωροῦνται ὡς συνιδρυταὶ τῆς Ἱταλικῆς Φιλολογίας.

Ὁ Πετράρχας κατὰ τοῦτο μόνον ἐστὶν ἄξιος μνείας ἐνταῦθα, καθότι διαπρέπει διὰ τοῦ ἀτομικοῦ αὐτοῦ βίου καὶ τῶν ἐπιτυχιῶν αὐτοῦ. Αἱ τιμαὶ ἅς ἡ Ἱταλία τῆς δεκάτης τετάρτης ἑκατονταετηρίδος ἀπένειμεν αὐτῷ, δοξάζουσι τὸ ἔθνος αὐτοῦ μᾶλλον ἢ τὰ ποιήματα αὐτοῦ. Ὁ Πετράρχας ἐστὶν ὁ πατὴρ τῆς ἐν τῇ λυρικῇ ποιήσει φιλολογικῆς μεσότητος. Πρῶτος οὗτος κατώρθωσεν ἄνευ ἀληθοῦς αἰσθήματος καὶ ὑπαρκτοῦ ἀντικειμένου, νὰ κοσμήσῃ διὰ γοητευτικῶν ἀραβουργημάτων ἐπιτετηδευμένον τι αἰσθημα καὶ πλαστὸν ἀντικείμενον πάθος. Πρὸ ἐτῶν ἤδη ἡ Laura αὐτοῦ εἶχεν ἐκλείψει ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἐκ τῆς καρδίας αὐτοῦ, οὗτος δ' οὐ παύεται ἐξυμνῶν αὐτὴν διὰ περιπλόκων στιχουργημάτων καὶ ᾠδῶν, αἵτινες ἐπὶ πέντε ἤδη αἰῶνας διατελοῦσιν ἢ δημωδεστέρα ἐρωτικῆ γλῶσσα. Ἐὰν ὅσα ποτὲ ἐν τοῖς ἀνθρωπίνοις στέρνοις ἐκυφορήθησαν καὶ ἐξεφράσθησαν, ἐξετάσωμεν ὑπὸ τὴν ἐποψὶν τοῦ ἀνεπιτηδεύτου, οὐχὶ τὴν παράδοσιν ἢ τὸ τοῦ λέγοντος ἀξίωμα σύμβουλον ποιούμενοι, ἀλλὰ τὸν πρὸς τὴν ἀφέλειαν ἔρωτα· πρέπει πάντα μὲν τὰ πρὸς ἔπαινον τοῦ Δάντου λεχθέντα νὰ πιστεύσωμεν, οὐδὲν δὲ τῶν πρὸς ἔπαινον τοῦ Πετράρχα.

Ἄλλ' ὅτι ἐν τῇ παρατηρήσει ἀφαιρεῖται ἐκ τοῦ πρὸς τὸν ποιητὴν Πετράρχαν θαυμασμοῦ, ἀναπληροῦται ἐκ τῆς ἐπιτυχίας καὶ τοῦ πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἔρωτος αὐτοῦ. Αἱ ὑπὸ τε τοῦ

πάπα καὶ τοῦ Αὐτοκράτορος, τῶν τε μικρῶν ἡγεμονίσκων καὶ μεγάλων τυράννων, τῆς τε Ἱταλικῆς ἀριστοκρατίας καὶ Ἑνετικῆς πολιτείας ἀπονεμηθεῖσαι αὐτῷ τιμαί, μάλιστα δὲ ἡ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων πρῶτον ἤδη ὑπὲρ αὐτοῦ αὖθις εἰσαχθεῖσα ἐπὶ τοῦ Καπιτωλίου στέψις, ἧσαν ἀπόρροια καλαισθησίας, ἧτις μόνον ἐν τῷ πᾶν φυσικὸν αἰσθημα ἀποβαλόντι μεσαιῶνι ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ· διότι οὐχὶ ἡ φύσις ἀλλὰ τὰ ἄσματα τῶν μεσαιωνικῶν μελλωδῶν (Troubadours) ἦσαν τὰ ἐμπνέοντα τὴν λυρικὴν τοῦ Πετράρχα ποιήσιν, Ἄλλ' αἱ τιμαὶ αὗται σημαίνουσι, ὅτι ὡς ἄνθρωπος ὁ Πετράρχας ἦν ἄξιος δόξης ἀνωτέρας τῆς ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἰσχυρῶν ἀπονεμηθείσης αὐτῷ· καὶ ὅτι οὗτος ἀπέβλεπεν εἰς τέρψεις ἄλλας ἢ τὰς ἀκολάστους ἡδονάς, ὧν οἱ κραταιοὶ οὗτοι ἀπῆλαυον καὶ ἠνέχοντο. Ἐν ταῖς πρὸς τὸν Πετράρχαν τιμαῖς ἐκδηλοῦται ἢ ἐν τῇ ἐθνικῇ συνειδήσει ἐξεγειρομένη ὑπὲρ τῆς φύσεως φωνὴ καὶ ἡ ἐθνικὴ εὐαρέσκεια, ὅτι οὗτος κατέκτησεν ὑπὲρ τῆς πατρῖου αὐτοῦ γλώσσης τὸ Γαλλικὸν ἄσμα καὶ ὑπερέδῃ αὐτό.

Καὶ ὁ βίος αὐτοῦ ἐστὶ πλήρης ποιήσεως· μονάζων ἐν Vauc use, κόμη παρὰ τὸ Avignon ἔνθα ὁ κλῆρος ἐτέλει τὰ ὄργια αὐτοῦ, εἰργάζετο ἀκαμάτως πρὸς τὴν ἀναγέννησιν τῶν γραμμάτων, τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς Φιλολογίας. Ὁραῖον ἦν καὶ τὸ τέρμα τοῦ βίου αὐτοῦ· διότι εἰς βιβλίον ἐπικύπτων, καὶ ἄνευ προηγηθείσης νόσου, ἀπέθανε προσέχων τὸν νοῦν εἰς τὴν ἐπιστήμην, οὐδόλως προαισθόμενος τὸν ἐπελθόντα αὐτῷ θάνατον.

§. 6. Βοκκάκιος.

Φίλος καὶ ὀλίγον νεώτερος τοῦ Πετράρχα ἦν ὁ τρίτος τῆς Ἱταλικῆς Φιλολογίας συνιδρυτῆς· ὁ Βοκκάκιος. Ἡ φιλία παρ' αὐτοῖς συνετέλει πρὸς ἀμοιβαίαν ἀναζωπύρησιν τοῦ πρὸς ἀναγέννησιν τῶν γραμμάτων ζήλου. Ἀμύτεροι δ' οὐδενὸς ἐφείδοντο μόχθου ἢ δαπάνης πρὸς συλλογὴν χειρογράφων τῆς κλασικῆς τῶν ἀρχαίων Φιλολογίας καὶ διάδοσιν αὐτῶν.

Ὁ Βοκκάκιος ἦν ἐκθεσμος υἱὸς Φλωρεντινοῦ τινὸς ἐμπόρου, γεννηθεὶς τῷ 1313 ἐκ μητρὸς

Γαλλίδος, κατ' ἄλλους μὲν ἐν Φλωρεντίᾳ, κατ' ἄλλου· δὲ ἐν Παρισίοις. Δεκαετῆ ἔτι ὄντα προώρισεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ εἰς τὸ ἐμπόριον· ἀλλὰ πρὸς παιδείαν ὀργῶν ἐκεῖνος ἐπέζητει τὴν πρὸς τοὺς σοφοὺς ἀνδρας σχέσιν, ἰδίως τὴν τοῦ Paulo Perugia. Ἐνδοῦς τέλος ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπέτρεψε μὲν αὐτῷ νὰ σπουδάσῃ, ἀλλὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον. Ἀχθόμενος ἔπρατε τοῦτο ὁ Βοκκάκιος, μέχρις οὗ αὐτεξούσιος γενόμενος ἐτράπη πρὸς τὴν ἐμφυτον αὐτῷ τοῦ πνεύματος διάθεσιν. Καὶ πολλὰ μὲν Ἱταλιστὶ ἐποίησε ποιήματα, μᾶλλον δ' ἐπέδωκεν εἰς τὸν πεζὸν λόγον, οὗτινος τὰ πρωτεῖα ἐπὶ καλλιπεῖα κατέχει ἐν τῇ Ἱταλικῇ Φιλολογίᾳ. Αἱ ἐπὶ τοῦ Δάντου ἐμβριθεῖς αὐτοῦ μελέται καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ συγγραφείσα βιογραφία αὐτοῦ, ἧτις μᾶλλον ἀπολογία αὐτοῦ δύναται νὰ θεωρηθῇ, οὐκ ὀλίγον συνετέλεσαν εἰς τὴν εὐρυτέραν διάδοσιν καὶ ἐκτίμησιν τῶν ἔργων τοῦ μεγάλου ποιητοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἄλλης μελέτης οὐδόλως παρημέλει· ἐνέκυψε τῇ ἀστρονομίᾳ, ἐπὶ τρία δ' ἔτη ξενίζων τὸν σοφὸν Λεόντιον Πελάτον ἐξέμαθε παρ' αὐτοῦ τὴν Ἑλληνικὴν καὶ μετέφρασε τὴν Ἰλιάδα, μέρος τῆς Ὀδυσσεΐας καὶ πολλοὺς τοῦ Πλάτωνος διαλόγους. Ἐν ἔτει 1350 συνάψας τὴν πρὸς τὸν Πετράρχαν φιλίαν ἤρξατο κατὰ μίμησιν αὐτοῦ συλλέγων τὰ κλασικὰ τῆς ἀρχαιότητος συγγράμματα· ὁσάκις δ' οἱ πόροι αὐτοῦ οὐκ ἐπῆρκον πρὸς ἀγορὰν σπανίων χειρογράφων ἀντέγραφεν αὐτά. Ἀνὴρ μεγαλοφυῆς καὶ εἰς τῶν μάλιστα πολυιδμόνων τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ ὁ Βοκκάκιος, πᾶσαν τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ κατέβαλεν ὅπως εἰσαγάγῃ τὴν μελέτην τῶν Ἑλλήνων κλασικῶν συγγραφέων ἀντὶ τοῦ σχολαστικισμοῦ, μεγάλην δ' ἔδωκεν ὠθησιν εἰς τὴν ἐλευθέραν τῶν ἐπιστημῶν σπουδὴν.

Ὡσπερ ἡ Βατρικὴ παρὰ Δάντη, ἡ Λάουρα παρὰ Πετράρχα, οὕτω καὶ παρὰ Βοκκάκιῳ ἡ ἐμπνέουσα τὴν ποιήσιν αὐτοῦ μουσα ἦν ἡ Φιαμέττα. Αὕτη ἐκαλεῖτο Μαρία, ἣν δ' ἐκθεσμος θυγάτηρ Ροβέρτου βασιλέως τῆς Νεαπόλεως, οὗ ἐν τῇ αὐτῇ ἢ εὐφυῆς καὶ ἠδυπαθῆς βασίλισσα Ἰωάννα εἴλκυε περὶ ἑαυτὴν τοὺς σοφοὺς καὶ ποιητάς, ἐν οἷς καὶ τὸν Βοκκάκιον. Τῆς Μαρίας ταύτης ὁ βίος ἦν λίαν ἐκλυτος,

ἢ ὥστε ὁ Βοκκάκιος σκεφθῆ περί τινος μετ' αὐτῆς δεσμοῦ· διὸ αὕτη ἔμεινε ἀπλῶς ἀντικείμενον τῆς ἐμπνεύσεως αὐτοῦ. Ὡσπερ δὲ τὴν ποιήσιν αὐτοῦ ὁ ἔρωτος, οὕτω καὶ τὸ ἦθος αὐτοῦ ἀγλαίζει ἢ φιλία. Ὁ Πετράρχας ἦν ὁ ἄξων τῆς περιστροφῆς αὐτοῦ· καταγοητευθεὶς ἐκ τῶν ἄσμάτων αὐτοῦ καὶ ἀποθαρρυνθεὶς ἔρριψεν εἰς τὸ πῦρ πολλὰ τῶν πρὸς τὴν Φιαμέτταν ἄσμάτων του. Ἐν τῇ ἰδρύσει τοῦ ἐν Φλωρεντίᾳ πανεπιστημίου, μέγα ἐν τῇ πόλει δυνάμενος ὁ Βοκκάκιος πᾶσαν κατέβαλε προσπάθειαν ἵνα προίσταται τοῦ ἔργου ὁ Πετράρχας· διὸ ἀπεστάλη ἐπίτηδες εἰς Παταύιον, ἵνα ἀναγγεῖλῃ τῷ Πετράρχᾳ τὴν ἐκ τῆς ἐξορίας ἀνάκλησιν καὶ διορισμὸν αὐτοῦ ὡς καθηγητοῦ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ. Ἀφοῦ δ' ἐκεῖνος ἀπεποιήθη ὁ Βοκκάκιος ἐδέχθη τὴν πεντήκοντα ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δάντου συστηθεῖσαν ἔδραν ἐρμηγείας ἐπὶ τῆς θείας κωμωδίας, ἀλλὰ δύο μόνον ἔτη καθεῖξε τὴν ἔδραν ταύτην· διότι ὁ αἰφνῆδιος τοῦ Πετράρχα θάνατος τοσοῦτον συνετάραξεν αὐτὸν, ὥστε, καί τοι δέκα ἔτη νεώτερος, ἀπέθανεν ἐν ἔτος μετ' ἐκεῖνον. Ἄλλ' οὐχὶ τοσοῦτον τὰ φιλολογικὰ καὶ ἐπιστομονικὰ αὐτοῦ ἔργα κατέστησαν δημῶδη, ὅσον τὸ δεκάήμερον· ἦτοι συλλογὴ ἑκατὸν μύθων ὁμοίων τοῖς ἀνατολικοῖς μύθοις χίλια καὶ μία νύκτες. Τὸ ἔργον τοῦτο κατὰ τὴν χάριν, εὐπέτειαν καὶ ἀγχινοίαν ἐμφαίνει γαλλικὴν καταγωγὴν, ἀλλ' ἐμφυτον· διότι οὗτος ἐγεννήθη ἐκ Γαλλίδος· οὐχὶ δὲ μίμησιν ὡς ἡ ποιήσιν τοῦ Πετράρχα.

Παρατηρητέον ἐν τούτοις, ὅτι τὸ δεκάήμερον ἐστὶ διαμαρτύρησις τῆς φύσεως κατὰ τοῦ ἐν τῷ κλήρῳ εἰσδύσαντος πνεύματος τῆς ἐποχῆς· ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται ἡ τόλμη, ἐλευθερία καὶ εὐπέτεια ἐν τῇ ὑφῇ τῶν ἠδυπαθῶν ἐκάστου μύθου ἀντικειμένων. Ἡ τελευταία ἐντύπωσις ἐν πᾶσιν ἐστὶ θανάσιμος κατὰ τοῦ κλήρου σαρκασμός. Καὶ οὐκ ὀλίγον μὲν παρωργίσθη ὁ κληρος ἕνεκα τούτου· οὐχὶ θεαίως χάριν τῆς ἠθικῆς, ἧς οὐδόλως ἐκίχθετο οὔτε μετεῖχεν· ἀλλ' ἕνεκα τῆς ὑπολήψεως τοῦ σχήματος. Ἐν τούτοις νεώτεροι τινεὶ ἐπικριταὶ εἰς τοσοῦτον κούφότητος προέβησαν, ὥστε πιστεύουσιν ὅτι ὁ

Βοκκάκιος μετεμελήθη διὰ τὴν ἀμετρίαν τῆς ποιητικῆς αὐτοῦ φαντασίας.

Ἡ αἰσθητικὴ δικαιολόγησις τῆς ὑπερβολῆς ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν ὑδουπαθῶν σκηνῶν ἐγκριταί ἐν τῷ θέματι αὐτῷ, ἐν ᾧ πάντα συνδέονται. Πρὸς τὸν ὑπερβολικὸν τοῦ θανάτου φόβον τί ἄλλο ἠδύνατο ν' ἀντισταθμίσει ἐν τῷ θυμῷ ἢ ἡ κατὰ κόρον ἀπόλαυσις τῶν σωματικῶν ἡδονῶν; Ἔτι καὶ ἀφ' οὗ τὸ φόβητρον τοῦ θανάτου ἐκλείψῃ, ὁ ὄχλος κυλιέται εἰς ὄλας τὰς κουφότητας, ἅς ὁ τότε βίος παρέχει. Ὑπὸ ἠθικὴν ἐποψίν, πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἠθικὴν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κατάστασιν, πρὸς ἣν ὁ Βοκκάκιος ὤφειλε νὰ συμμορφωθῇ, ἵνα ἐπισύρῃ τὴν προσοχὴν τοῦ δημοσίου. Ἡ κατὰ κρισις λοιπὸν ἐπιπίπτει οὐχὶ κατὰ τοῦ Βοκκάκιου, ἀλλὰ κατὰ τοῦ κλήρου, ὅστις ἦν ὁ μόνος διδάσκαλος καὶ παιδαγωγὸς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

§. 7. Ἡ τοῦ Μεσαιῶνος λήξις.

Πρὸς ἀκριβεστέραν τῆς ἐποχῆς ταύτης κατάληψιν, ἀνάγκη ν' ἀναδράμωμεν εἰς τὴν μέχρι τοῦδε παρ' ἀνθρώποις ἔννοιαν τῆς φύσεως. Ἡ ἐνότις τοῦ τε αἰσθητοῦ καὶ ὑπερφυσικοῦ ὑφίστατο μὲν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἐν ἔργῳ, οὐχὶ δὲ καὶ ἐν διανοίᾳ· ἦτοι ὡς τετελεσμένον γεγονός, ἀλλ' οὐχὶ ὡς συνειδήσις καὶ ἰδέα Κοινωνία, πολιτεία καὶ τέχνη ἦσαν ἀφελῆς ἀπόρροια τῆς ἐνότιος ταύτης. Αὕτη διετῆρει τὴν ἀθῶαν ἀλλ' ὑπ' οὐδενὸς δισταγμοῦ ἢ συνειδήσεως διαταραττομένην ὑπαρξίν αὐτῆς· διότι ἦν ἐνότις τῆς χώρας ταύτης μετὰ τοῦ ἔθνους τούτου· ἦτοι ἐνότις τῆς Ἑλληνικῆς φύσεως μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος. Διὸ καὶ ἐμφύτως πως ἡμύνετο ὁ λαὸς οὗτος ὑπὲρ αὐτῆς δι' ὀστρακισμῶν, καταδιώξεων, κωνείου, καὶ κατ' αὐτῆς ἐτι τῆς ἐθνικῆς αὐτοῦ φιλοσοφίας, ὅτε αὐτῇ ἤρξατο νὰ καταφέρεται κατὰ τῆς ἀποθεώσεως τῆς φύσεως καὶ ἐπειρᾶτο ν' ἀποχωρίσῃ τὰς δύο ταύτας οὐσίας, ἵνα ἐννοήσῃ μίαν τοῦλάχιστον ἐξ αὐτῶν.

Ἐν τῇ πρὸς ἄλλα ἔθνη συγκρούσει αὐτοῦ, συνετρίβη ἡ ἐνότις αὕτη, ἀλλ' ἐπὶ πολὺν ἔτι χρόνον τὰ συντρίμματα αὐτῆς ἐπλήρουν μεγαλείου τὴν οἰκουμένην. Τὰ διανοητικὰ λείψανα

τοῦ κατεπεσόντος Ἑλληνισμοῦ συνέλεξεν ἡ Ἀλεξανδρινὴ σχολή, καὶ διὰ τοῦ Φίλωνος ἐπεχείρησε νὰ συναρμώσῃ καὶ συνάψῃ αὐτὰ ἐκ νέου. Ἀλλ' ἡ ἀπόπειρα αὕτη ὤφειλε νὰ ναυαγήσῃ, καὶ διὰ τὴν ἀποκλειστικότητα τοῦ τὰ πάντα καταπίνοντος μονοθεϊσμοῦ, καὶ διότι ὁ τοῦ Φίλωνος λόγος, ὁ ἐκ Θεοῦ ἐκπορευόμενος καὶ συνδέων τοῦτον μετὰ τοῦ κόσμου, ἦν λίαν ἀφηρημένος· ὅτε μέγα γεγονός συνέβη ἐν Παλαιστίνῃ· ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐμφάνισις. Οὐ μόνον διότι ὁ χριστιανισμὸς ἐστὶν ἀπόρροια θείας βουλήσεως, ἀλλὰ καὶ ἀνθρωπίνως ἐξεταζομένη ἡ θρησκεία αὕτη ὤφειλεν εἶναι λίαν εὐπρόσδεκτος παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, καθὸ μᾶλλον συνάδουσα εἰς τὸ πνεῦμα αὐτῶν. Ὁ ἐνσαρκωθείς υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἐν σαρκὶ καὶ αἵματι ὑπὸ αἰσθητὴν μορφήν ἐμφανιζόμενος Θεὸς ἦν ἡδίστη ἐλπίς τῆς περιποθήτου συγχωνεύσεως τοῦ πνεύματος καὶ τῆς φύσεως, διέφερε δὲ μόνον κατὰ τοῦτο· ὅτι ἐξεληθούσα τῆς ἐθνικῆς καὶ γεωγραφικῆς αὐτῆς στενότητος ἡ ἐνότις αὕτη ἐκαθολικεύθη καὶ ἐξέτεινε τὴν ἐνέργειαν αὐτῆς πρὸς σύμπαντα τὸν κόσμον, οὐρανόν τε καὶ γῆν καὶ προσεκτῆσατο τὸ δορατικὸν τῆς συνειδήσεως ὄμμα, δι' οὗ δύναται νὰ καθορᾷ καὶ θαυμάζῃ ἑαυτήν.

Ἐν τῇ Δύσει, ἐνθα τὰ πνεύματα διέκειντο ἐν ὄλως διαφόρῳ ψυχολογικῇ καταστάσει, ὁ Χριστιανισμὸς ἐξεληφθη ὡς ἡδεῖα τις τοῦ γήινου διάθρυψις καὶ ὑπὸ θεῖαν μορφήν ἀναβίωσις καὶ ἐγκατάστασις ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, ἐν τῇ αἰωνίᾳ ζωῇ. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ μᾶλλον κατέστη ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν ἀσπαστός, καθόσον συνωδεύετο ὑπὸ τῆς ἐλπίδος τῆς ὅσον οὐπὼ ἐπελευσομένης συντελείας τοῦ αἰῶνος· ἴσως ἐκ παρεξηγήσεως χωρίων τινῶν τῶν πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῶν τοῦ ἀποστόλου Παύλου.

Ἀλλ' ἡ φύσις δὲν ἤθελε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἦτοι δὲν ἤθελε νὰ καταστραφῇ. Ἡ προσφιλέτης λοιπὸν ἐλπίς τῆς ἐπανελεύσεως τοῦ Χριστοῦ, οὐχὶ καθηλωμένου ἀλλ' ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ ἄρχοντος ἐπὶ τῆς γῆς, ὤφειλε νὰ διαψευσθῇ· καὶ οὕτως ὁ Χριστιανισμὸς ἐν τῇ Δύσει στερηθῆ τῆς ἱστορικῆς αὐτοῦ ἐπαληθεύσεως καὶ τῆς περαιτέρω ἐπιδράσεως αὐτοῦ. Ἀλλ' ὁ δαίμων ὅστις τῆς ἱ-

στορικῆς ταύτης ἐποχῆς ἐπεκράτει, ὅστις τὰ ὄργια τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων προεκάλεσεν, ἐγκαθιδρύει καὶ νῦν τοὺς Ῥωμαίους ἐπισκόπους. Ὁ αὐτὸς δαίμων τῆς ὠμότητος, πλεονεξίας καὶ τυραννίας, ὅστις πρότερον τὰς κατὰ τῶν χριστιανῶν καταδιώξεις καὶ σφαγὰς παρεσκεύασεν, ἐμφανίζεται νῦν ὑπὸ τὸ προσωπεῖον τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν τῷ παπισμῷ. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θρόνου ἐφ' οὗ Νέρωνες καὶ Ἡλιογάβαλοι ἐκαθέσθησαν, ἐνθρονίζονται νῦν Γρηγόριοι καὶ Ἰννοκέντιοι, ἐν μόνῃ τῇ διαφορᾷ ὅτι καθέδρα τοῦ ἁγίου Πέτρου μετωνομάσθη. Ὁ ἰδαγικὸς Χριστιανισμὸς καταστρέφεται, καὶ ὁ ἱστορικὸς χριστιανισμὸς διαδέχεται αὐτόν. Ὁλίγον κατ' ὀλίγον ἐκβιάζονται καὶ ψηφίζονται νέα δόγματα, δι' ὧν ὁ πάππας ἀναγνωρίζεται ἀντιπρόσωπος τοῦ Χριστοῦ, πληρεξούσιος τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ οὐρανὸς καθίσταται κτήμα τῆς Ἐκκλησίας, καὶ πάντες οἱ πιστοὶ οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ εἰσέλθωσιν ἐν αὐτῷ καταβάλλουσι τὸν φόρον αὐτῶν πρὸς πᾶσαν αὐτῆς. Αὕτη ἐπώλει τὴν αἰώνιον ζωὴν, τὴν ἐκ τοῦ καθαρτηρίου ἀπαλλαγὴν, τὴν ἐκ τῆς κολάσεως λύτρωσιν. Οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι καὶ οἱ ἐγκληματῆται ἦσαν οἱ ἀρδεύοντες τοὺς κόλπους τῆς ἐκκλησίας διὰ τῶν θησαυρῶν αὐτῶν.

Ἡ πνευματικὴ τοῦ παπισμοῦ συνέπεια ἦν, ὅτι ἀπαγορευθεῖσης τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἱερῶν γραφῶν καὶ τῶν ἀρχαίων κλασικῶν συγγραφέων αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι παρήκμασαν καὶ ὄλη ἡ διανοητικὴ ἐνέργεια ἐν Μεσαιῶνι συνεκεντρώθη εἰς τὰς ἀγόνους σχολαστικὰς θεωρίας.

Ἡ ἱστορικὴ τοῦ παπισμοῦ συνέπεια ἦν, ὅτι τὸ ἐπὶ τῶν συντριμμάτων τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας καὶ ἐν ὀνόματι αὐτῆς ἀνεγερθὲν εἰδωλον ἐθυσίασεν ἐν ταῖς σταυροφορίαις ἑπτὰ ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, ὑπεκίνησε τοὺς αἵματηροτάτους ἐμφυλίους πολέμους, καὶ ἠνάγκασε τοὺς Αὐτοκράτορας εἰς καταστρεπτικὰς τῶν λαῶν ἐκστρατείας. Ἀλλ' οὐδ' ἐν τοῖς ποταμοῖς αἵματος τούτοις ἠδυνήθησαν νὰ καταπνίξωσι τὴν φωνὴν τῆς καταπιεζομένης φύσεως καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἐνώσεως αὐτῆς μετὰ τοῦ πνεύματος. Ἐν μέσῳ τῶν ὠμοτήτων καὶ ἀσθενημά-

των τούτων ἡ εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ ἠγειρέτο ὡς σύμβολον τῆς προσφιλοῦς ἐνώσεως τοῦ αἰσθητοῦ μετὰ τοῦ ὑπερφυσικοῦ κόσμου, καὶ ἐν πάσαις ταῖς μαγαλοθύμοις ψυχαῖς ἀνήπτε τὴν φλογερὰν ἐπιθυμίαν τοῦ μετασχεῖν καὶ αὔθις τῆς ἐνότιος ταύτης. Ἡ ἐπιθυμία αὕτη ἦν καὶ ἔσται διὰ παντὸς τὸ κινεῖν τὴν ἀνθρωπότητα ἐλατήριον ὑπὲρ αὐτῆς κατέβαλε καὶ καταβάλλει ἡ φιλοσοφία τὰς ἐπιμοχθοτάτας προσπάθειάς αὐτῆς· καὶ πλανῶνται οἱ νομίσαντες ὅτι δύναται νὰ ἰκανοποιήσῃ αὐτὴν διὰ τῆς διηθήσεως τοῦ ὑπὸ τῆς ἱεραρχίας διεφθορότος χριστιανισμοῦ. Ἡ μεταξὺ Φιλοσοφίας καὶ Σχολαστικῆς ῥήξις ἦν ἀναπόφευκτος· διότι ἡ Σχολαστικὴ προετίθετο νὰ συμβιβάσῃ τὸ δόγμα μετὰ τοῦ λόγου· οἰκοδόμημα δὲ στηριζόμενον ἐπὶ σαθρῶν θεμελίων, οἷον τὸ Credo ut intelligam, ἐπόμενον ἦν ν' ἀνατραπῇ ὑπὸ τῆς ἐλαφροτέρας πνοῆς τῆς ἐλευθέρας ἐρεύνης, καὶ κατὰ συνέπειαν ἐπέλθῃ καὶ ἡ παρακμὴ τῆς ὑπ' αὐτῆς ὑποστηριζομένης ἱεροκρατίας.

Ἐν τούτοις ἡ Σχολαστικὴ, καίτοι ὑπηρετοῦσα τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐν ἀγνοίᾳ καὶ παρὰ τὴν θέλησιν αὐτῆς συνετέλεσέ πως εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος. Τὰ ἀντικείμενα πίστεως καταστήσασα ἀντικείμενα ἐρεύνης, ἀνύψωσε τὸν ἀνθρώπον ἐκ τῆς σφαίρας τῆς τυφλῆς πίστεως εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ δισταγμοῦ, τῆς συζητήσεως, τῆς γνώσεως. Ἡ ἀβελτηρία τῆς Σχολαστικῆς, τὰ ἀπειράριθμα αὐτῆς καὶ ἀλλόκοτα ζητήματα, αἱ ἄσκοποι καὶ ἄλογοι αὐτῆς συζητήσεις, αἱ τερατώδεις παραδοξολογίαι καὶ λεπτολογίαι αὐτῆς, τὰ σαθρὰ καὶ παράλογα ἐπιχειρήματα δι' ὧν ἐπεχείρει νὰ ἐδραιώσῃ τὰ δόγματα τῆς ἱεροκρατίας, ἀνήγειρον ἀπ' ἐναντίας τὸ κράτος τοῦ λόγου.

Καίριον κατὰ τῆς Σχολαστικῆς τραῦμα κατέφερεν ἡ ἀναγέννησις τῆς κλασικῆς τῶν ἀρχαίων φιλολογίας· αὕτη δ' ὀφείλεται εἰς τὸ ἄλλως τε λυπηρὸν γεγονός· τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Οἱ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως πρόσφυγες Ἕλληγες συνειργήσαν εἰς τὴν ὀρθοτέραν τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων κατάληψιν καὶ τὴν καταβολὴν τῶν θεμελίων τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας, τὴν ἀναβίωσιν τῆς ἐπιστήμης καὶ ἀναζωπύρησιν τῆς τέως κατεσβεσμέ-

νης αισθήσεως του ωραίου και της εμπειροκά-
λου παραστάσεως· ή δε συγχρόνως έφευρε-
θεϊσα τυπογραφία συνετέλεσεν εις την εύρυτέ-
ραν διάδοσιν των κλασικών συγγραφέων.

ΠΟΙΗΣΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΟΙΔΙΜΟΝ
ΒΙΚΤΟΡΑ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ.

ΥΠΟ
ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ.

Α'.

Συνηνεφεμένος, άπελις, άνέρχομαι τό βήμα.
Ώχρος καθώς αι άμυδραι άκτινες της Πλειάδος,
Από φιλτάτης έρχομαι μητιός θανούσης μηήμα,
Από μημεϊον άγιον και μέγα — της Έλλάδος. —
Συγγνώμη, άν οι κατηφεύς δακρύουν όφθαλμοί μου·
Δύο μνημόσυνα βρηκίε συγχρόνως ή ψυχή μου.

Τό έν μητρός και τί μητρός! Τού Βίκτορος τό άλλο·
Μοιάρχου αδελφού λαού εις αίμα και εις κλέος·
Πορφύρας δύο αδελφάς εις ένα τάφον ψάλλω,
Και κλαίω την Βασίλισσαν μετά του Βασιλέως.
Ω, άς ύπιώττουσιν όμοιώς συγγενείς ήρέμα,
Τό στέμμα τό άκάνθινον και των άνθων τό στέμμα.

Συγγνώμη Μητέρα μου πτωχή, πατρίς μου προδομένη
Τού Γολγοθά Σου τον βωμόν στιγμήν έάν ήρηθήν·
Έγγύς Σου ή καρδιά μου και τώρα παραμέ ει.
Αχ, άλλον κλαίω παρ' Σε, επίκλητώ την Λήθην!
Την Λήθην· ό αυθάδης που ύπάρχει μύθος ούτος;
Αυτό τό ψεύδος και αυτός ό πειναλέος πλούτος;

Β'.

Τό άλλος με καθήλωσεν εις Σε, καθώς εις μηήμα.
Και δτε προσπαθώ στιγμήν να λησμοιήσω,
Τό πάν τό τεβλιμμένον Σου λαμβάνει τότε σχήμα...
Δέν θέλω, ούτε δύναμαι τό χωμά σου ν' άφήσω!
Δέν παραιτώ τό άγιον, τό μητρικόν μου κτήμα·
Δέν φεύγει τις την στέγην του και δταν ή αι μηήμα ..

Έκει όπου άνέπνευσα, εκει να τελευτήσω·
Πλησίον της πατρίδος μου θαλπόμενος να κείμαι,
Ως χλόη εις τό χωμά της μικρά να πρασινίσω
Και έν του έπιταφίου της νεκράνθεμον να ήμαι!
Εις του Ίωσαφάτ κ' έγώ να πέσω την κοιλάδα,
Προσμένων τηγάναστασιν, πλην φεύ' χωρίς Έλλάδα.

Γ'.

Α, και τις Έλλην σημεϊον άνέχεται να ζήση;
Τίς θέλει πλέον, τις στιγμήν να πνεύση μ'αρ μόρον!
Που βίβραυτος, βουλαγαδικός, να τον καταπατήσει,
Και τρώγλην άρκτων να ιδή την ένδ, αν των Πλατώνων
Αν ήνται τις, να τον ιδώ έδω και να με ίδη·
Αν ήνται τις, τον άβρισα έσ χάτ.· άβριεν ή ή!

Ψυχή του Βίκτορος, ψυχή άπέραντος, άγία!
Συ δέν μ' έλέγχεις, έννοιές τον μύχιον μας στόνον·
Ησθάθη ή γενναία Σου ένα καιρόν καρδιά
Αυτόν, αυτόν τον ιδιον καρδιοσθόζον πόνον.
Δέν σε ταράττω, ίσρέ νεκρέ, δέν σε ταράττω.
Αν κλαίω την πατρίδα μου του μνηματός σου κάτω!

Όϊμοι· τα δάκρυα αυτά τα έχυσες έπλοης.
Πολλά εις, άπελις και συ μ' αυτά άπεκοιμάσο,
Με ήμισον διάδημα. σκιπτοϋχος με άλλσεις...
Πολλάκις κλαίων, ως ήμεϊς, την νύκτα έπλανάσο,
Και τότε, λέγουν ήκουεν, ή πέ, εξ έρημια,
Να ψιθυρίζης «εις Θεός και μία Έταλία»!

Ω, δέν ήξέρω διατί την ώραν ταύτην, μόρον
Ποθώ προδ το φρέτρον σου να κλαύσω την πατρίδα·
Πώς βλέπω την εικόνα σου ύπό σκιάν δαφνώνων·
Λαμβάνω άκων μιστικήν, άόριστον έλλίδα!
Νομίζω, ότι σ' έχουσι κ' οι Έλληνες πατέρα,
Και από ξέρον και νεκρόν ζητώ νεκράν μητέρα.

Συ ξένος, Βίκτορ, δι' ήμας; Συ ξένος; της Έλλάδος
Πεφλημένη αδελφή δέν ει' ή Έταλία;
Α, μία ρζα ήμεθα, έν άνθος και εις κλάδος,
Κ' ή δόξα ήτο μήτηρ μας κοινή κ' ή ύστουχία...
Έχομεν τόσα δάκρυα και αίμα ήνωμένα·
Ουχι δέν ει'ναι δια σε τα δάκρυά μας ξένα!

Ω, και νεκρός την άλλην σου πατρίδα ένθυήσου,
Κ' έμπιός εις τον Αθάνατον τό όμμα σου άς κλαύση.
Υπέρ ήμων εις τον Θεόν γονάισον, δεήσου,
Και μη επάνω έγερθής πριν τα δεσμά μας θραύση
Λαού πατέρα ό Θεός ποτέ δέν άποκρούει
Πατρός δεήσεις ό Πατήρ ό Μέγας εισακούει.

Ω Βίκτορ, μάς δολοφονούν. Ω Βίκτορ, έν και μόρον
Έτι μάς έμενεν, ως φώς εις του Χριστού τό μνημα
Τό μέλλον άστρον άγιον την νύκτα μας χρυσόρον...
Πλην ομιχλώδες γάντασμα, έλθόν με άρκτου σχήμα,
Τό άγιόν μας θέλει φώς δια παντός να σβύση,
Και την προβαλνουσαν αυγήν ύπισω να γυρίση!

Σταυρόν εις τους οδόντας του κρατεί καθημαγμένον
Τόν δάκνει, τον άσπάζεται μετά στοργής ύπούλου,
Και προχωρουν άόματον, με άλλσεις δεσμευμένον,
Χαρίζει έρεβώδες φώς και έλευθερίαν δούλου·
Όπου περ' φεύγει τό φώς και δέν έξημερώνει
Η αυρα δ'ει της αυγής, ό ήλιος παγώνει!

Ε'.

Άνοιξατε τό Πάνθειον, άνοιξατέ τό πλέον·
Φέρετε θέρος εκ δαφνών και θέρος εκ άνθέων,
Εν ρόδον του Τιβέρεως, έν του Εύρώτα κρήνον.
Της Σπάρτης έίφος, άετόν Ρωμαίας λεγεώνος,
Και στρέψετε τό φέσιον, τό έμπλεον άκτινων,
Με δάφνην Καπιτώλιον με άρθη Παρθενώνος.

Τό φέρετρον του Βίκτορος είναι βώμος λατρείας,
Κ' ή νεκρή αυτου λαμπάς, άστέρ έλευθερίας.
Κλίνωμεν γόνυ προ αυτου, ως έμπροσθεν άγιου:
Α, όσον είναι σπάνιον, τοσοϋτον ει' ώρατον
Να στέφωται τό μάρμαρα βασιλικού μνημείον
Σπαρίως κλαίων οι λαοι εις τάφους βασίλειων...!

Αλλ' όμως δ'χι, βσιλιεύς δέν ει'ναι μόρον, όστις
Του έθρους του ει'ναι άσπίς και της πατρίδος σωστής.
Έκεϊνος ήρωσ λέγεται, ήμίθεος, θεότης·
Κόδρος έδω, Βίκτωρ άλλου, Έρρικός εις Γαλλίαν,
Λαός σκηπτούχος, του λαού ό πρώτος στρατιώτης,
Και αναγράφεται πατήρ από την ιστορίαν!

Αν ει'χον δ' οι βασιλείς του Βίκτορος τά στήθη;
Δημοκρατία, άγνωστος θα ήσο εις τα πλήθη!
Δέν θα ύπήρχον Καίσαρες, άλλ' ούτε Βροϋτοι πλέον.
Και έίφος δέν θα ήστραπτεν εις δολοφόνον χείρα,
Θα ήσαν τέκνα οι λαοι πατέρων βασιλέων,
Ανθος τό σκήπτρον και λευκή ή έρυθρά πορφύρα.

ΣΤ'.

Πόσον ώρα'α σημερσ, ω Έταλία εισαι·
Ανεν συνηνεφών, δλη φώς και δόξα ανατέλλεις,
Ως άλλοτε κατακτητάς θαύβάρους δέν φρεϊσαι,
Με των άρχαίων χροών σου τό έίφος τους συστέλλεις,
Α, μόρον οι έλεύθεροι λαοι ει'ναι ώραίοι·
Όπου δουλεία, και αυτή ή καλλονή εκπνέει!

Ναι! έστρεψεν ό άετός μετά μακροδ αιώνας,
Εις τό μητρικόν δόρυ του, τους πατρικούς δαφνώνας
Έπέστρεψαν οι άλλιμοι, Ρωμαϊκοι σου χρονοι!
Κ' ένφ της καλλιτέχιδος σε στέφ' ή εύφυτα,
Η σπάθη του Ρωμύλου σου, ή σιδηρά σε ζώνει,
Και ει'σαι ήδη και Μουσών και Αρεωσ έστία.

Αλλ' οϊμοι· πόσα δάκρυα, πόσων ήρώων αίμα,
Ω Έταλία, σ' έστρεψαν με νεόν δόξης στέμμα!
Πόσων αλώνων σπαραγμαί και γεραί μαρτύρων
Προήρ σου έδωκαν ζωής και αυραν έλευθέραν·
Πόσοι εις σκοτός έπεσαν, δεχθέντες τάφου κλήρον
Χωρίς έλλίδα να ιδουν την μακρονήν ήμέραν.

Ειρήνη εις τους ήρωας έκεινους, Έταλία,
Και δάφνη εις του Βίκτορος την σπάθην αιωνία!
Δούλην σε εύρει, εις μοιχόν σπαράττουσαν άγκάλην
Πλην έθραυσε την θήκην της ως τας άλλσεις λείων,
Με τ' ένομά του έλαμψεν εις τρισάγαν πάλην,
Και τών Κατωρών ή πατρίς δεσμά δέν εΐχε πλέον!

Οι Βίκτορες την χόραν των με άλλλους δέν μοιράζουν·
Δέν κάθηται εις ήμισον συνηνεφμένον θρόνον...
Τό άρπαχθέν διάδημα ύπισω τό άρπάξουν,
Η πίπτουσι βασιλικώς εις θελλαν άγώνων...
Δέν ζω εις έίφος, βασιλεύ Γεώργιε, δέν ζωεις;
Πώς έτι, πως εις την λαβήν την χείρα δέν απλώνεις

Τό στέμμα διακλύευσε δια τό έχρησ στέμμα,
Και κόσμητέ το με σειράς μαχών και Τουρκων αίμα.
Αυτά ει'ναι άδιμαρτες των ευρεών στεμμάτων·
Δέν άρχει πλέον ό τυχών βασιλικόν πατέρα,
Αλλ' όστις με την χείρα του τό στέμα αυτου πλίττων·
Τό φέρ' εις μέτωπον ευρό, ως άστρον εις αίθέρα.

Ω βασιλεύ μου, γύμνωσε τό έίφος σου τό νεόν,
Και δόσε τον έν όνομα και βάπτισέ το πλέον!
Η κολυμβήθρα τό ζητεί της δόξης· βάπτισέ το
Ανάδοχος του έσο συ, κ' ή ιστορία μάρτυς·
Επτάλοπον και Όλυμπον και Κρήτην κάλεσε το,
Μακεδονίαν κράξε το· εμπρός σου ει'ν ό χαρτης!

Τί ειπον έτι προ μικρού εις πένθους καταγίδια;
Φεύ έβλασφημήσα νεκράν καλέσας την πατρίδα!
Μη τό πιστεύεις, βασιλεύ· ποτέ δέν θ' άποθάνη,
Ούτε άπέθανε, και ζή και εις τό μνημ' άκόμα.
Εί, αι οι θάνατοι αυτης νεκροφανίας πλάγη·
Ως σπόρος δάφνης θάπτεται έκείνη εις τό χωμα.

Έχει σελίδας ή Έλλάς κ' εις τα ζοφώδη έτη,
Ας δέν ώνειροπόλησαν πολλοι λαοι εισέτι...
Ω βασιλεύ μου, έπνευσε τό κωμα, τας θελλας,
Κ' εμπρός! εμπρός! όπου περ' θ' αναληθώσι πλήθη
Στρατοί θα βοβολήσωσι και λόχοι γουσταρέλλας,
Ανδρες θ' γείνουν και αυτά τα δένδρα μας κ' οι λίθοι

Καὶ ἀρχίζει ἐν τῷ ἄμα προσευχὰς διακοπτομένης ἀπὸ κτύπων πτέρνιστῆρων, μαστιγώσεων, καὶ διαλόγων μετὰ τοῦ ἵππου του.

— John, ἔρωτᾷ· παραδέχεσαι (χιπ χίπ) ὡς νόμιμον σύζυγον (ντέ, ντέ, αἶ) τὴν ἐνταῦθα παρούσαν Betsy L . . .

— Μάλιστα, ἀποκρίνεται ὁ νυμφίος μαστιγῶν σφοδρῶς τὸν ἵππὸν του.

— Καὶ σὺ Betsy παραδέχεσαι (ὦ τὸ ἀχρεῖο, ἐμπρός δά) ὡς σύζυγον τὸν (τί τῶπιασε τὸ ἀναθεματισμένο καὶ δὲν κινεῖται) τὸν

— Βεβαίωτα ἀνακράζει ἡ Betsy, μὴ ἀναμενύουσα τὸ τέλος τῆς φράσεως.

Καὶ ἀνταλλάγησαν οἱ δακτύλοι.

— Κηρύττω ὑμᾶς ἠνωμένους, ἐξηκολούθησεν ὅλως ἀσθμαίνων ὁ σεβασμιώτατος.

Μόλις ἐτελείωσε καὶ ὁ πατὴρ τῆς νύμφης φθάσας ἀρπάζει τὸν ἵππον τοῦ Jobu ἐκ τοῦ χαλινοῦ καὶ ἐξαγαγὼν πιστόλιον ἠτοιμάζετο νὰ πυροβολήσῃ.

— Εἶναι νυμφευμένοι ἤδη· τοὺς ἐνύμφευσά καθ' ὁδὸν, εἶνε υἱός σας, κράζει ὁ ἱερεὺς, ἀπομάττων τὸν ἰδρωτὰ του.

Ὁ δυστυχὴς πατὴρ μένει ἀναυδος ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τούτῳ

— Πάτερ εὐλόγησον τὰ τέκνα σας, ἀνακράζει ἡ Betsy, γονυπετήσασα μετὰ τοῦ John πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ πατρὸς τῆς.

Οὗτος ῥίψας βλοσυρὸν βλέμμα πρὸς τὸν τόσον ὑποχρεωτικὸν ἱερέα καὶ σκεφθεὶς ὅτι « τὰ γενόμενα οὐκ ἀπογίνονται » ὑλόγησεν καὶ ἠσπᾶσθη τὸ νέον ζεῦγος.

* *

Ἐμπορὸς τις ἐν Τουρκίᾳ ἐνετείλατο τῷ γραμματεῖ αὐτοῦ ὅπως δι' ἐπιστολῆς ζητήσει παρ' ἀνταποκριτοῦ του τινὸς 30 δείγματα σαμουριῶν, ἡ ἐπιστολὴ ἐγράφη, ὑπεγράφη τυφλῶς ὑπὸ τοῦ ἐμπόρου καὶ ἀπεστάλη. Μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐλήφθη ἡ φορτωτικὴ καὶ ὁ γραμματεὺς πρὸς παραλαβὴν τῶν σαμουριῶν μεταβαίνει ἀλλ' ὦ τοῦ ὀνόματος! ἀντὶ 30 σαμουριῶν εὗρε 30 μεγαλοπρεπέστατα σαμάρια (ἐρίππια). Ἐντρομος ὁ γραμματεὺς διότι ἠγνόησε, ὅτι τοῦτο προήρχετο ἐκ λάθους ἐπισυμβάντος ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ γραφείῳ ἐπιστολῇ, γνωστοποιεῖ τοῦτο τῷ ἐμπόρῳ. Ὁ ἔμπορος ἐρωτᾷ αὐτὸν περὶ τοῦ ποσοῦ τῶν σαμαριῶν. Ὁ γραμματεὺς ἀπαντῶν λέγει ὅτι εἰς 30 ἀνέρχονται.

— Διὰ ποῖον λόγον ἔστειλε 30 ὑπέλαθεν ὁ ἔμπορος, δύο μόνον ἤρουν. ἐν δι' ἐτέ καὶ ἐν δι' ἐμέ.

Ἐνταποκρίσεις « Σεραπείου »

κ. Κ. εἰς Κάϊρον. Εἰς τὸ πείσμα τοῦ κ. Ροῦδη, βλέπομεν ὅτι καὶ τὸ Κάϊρον ἀκόμα γεννᾷ ποιητάς. κ. Χ. Χ. Χ. Εἰς Ἀλεξάνδρειαν τὸ αἰνιγμά σας δὲν καταχωρίζεται· διότι μετεχειρίσθητε μέτρον Ἐξαρχοπουλικόν κ. Κ. Χ. εἰς Μανσούραν. Ἐλήφθησαν διὰ τοῦ Σ. Β σας εὐχαριστοῦμεν κ. Ι. Δ. εἰς Ζίφταν. Περιμένομεν.

Λύσεις τοῦ ἐν τῷ 6. φυλλαδίου αἰνιγματος.

Χάρτης Ἄρης.

Λύσεις τοῦ ἐν τῷ 6. φυλλαδίου προβλήματος.

Μερίδιον Ἐκκλησίας	20 φρ.	22
» πτωγῶν	»	24
» Σχολείων	»	50
» Συζύγου	»	102

Τὸ ὅλον 198

Τὴν λύσιν ἔπεμψαν· οἱ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. κ. Β. Δημητρός· Γ. Κ. Τσιγαδάς· Τ. Νοταράκης. Π. Ζαγκλῆς· Σ. Σ. Ξένος· Ε. Ὀρφανίδης· Χ. Λύγγρινός—Οἱ ἐν Ζαχαζίκ κ.κ. Ρήγας Μουτόπουλος· Ι. Ἀναγνωστόπουλος Δ. Σαούλης· Θ. Στροῦμπος—Ὁ ἐν Μενετ-εὐ γὰμ Ἰω. Χρήστου· Ὁ ἐν Μπίμφ Στ. Γ. Δούρας. Ὁ ἐν Μανσούρα Κ. Δημητρίου καὶ Γ. Π. Ὁ ἐν Κάϊρω κ. Κωνσταντίνος Κοσμάς.

Ἡ Καρδιά ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Τὸ ὄνομά μου ἐκ γραμμάτων ἐξ συγκείμενον φέρεται ἐν τῶν σπουδαιωτάτων ὀργάνων τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκ τῶν γραμμάτων μου, τὰ
 1,2,3,6 ἀποτελοῦσιν ἐν μὲλος τοῦ σώματος.
 4,5,6 » θεότητα τῶν ἀρχαίων.
 3,2,4,5,1,5 » χόρτον ἐκ τῶν συνήθων.
 2,3,1,6,4,5 » ὄνομα ἀτμοπλοίου γνωστοτάτου.

Ταίφιρ-Αἰνιγμα Ἄ. Λούρ

« Εἶμαι κί ἐγὼ τοῦ σώματος ἐν ὄργανον σπουδαῖον
 » ἂν μ' ἀφαιρέσης ἐξ αὐτοῦ δὲν θέλεις ζῆσαι πλέον.
 » Ἀπόκωψον τὸ πρῶτόν μου γράμμα κ' εὐθὺς θ' ἀλλάξω
 » στὸν θόλον τὸν οὐράνιον γιὰ πάντα θά πετάξω. Ξ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐπὶ τοῦ Νείλου (συνέχεια). — Περὶ Καλοῦ. — Βιβλιοκρισία. — Αἶ ἐκ τῆς φύσεως τέρψεις (συνέχεια). — Περὶ γαιάνθρωκος—Ποίσις. — Ἐρηνίσματα, Διάφορα, ἄστεϊα. — Λύσεις προβλημάτων καὶ αἰνιγμάτων. — Πρόβλημα, αἰνιγμα.